

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Federalismus v Malajsii a SAE – komparace

Robert Kolaja

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Politologie

Studijní obor Politologie

Bakalářská práce

Federalismus v Malajsii a SAE – komparace

Robert Kolaja

Vedoucí práce:

PhDr. David Šanc, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2013

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Zároveň děkuji vedoucímu bakalářské práce, PhDr. Davidovi Šancovi, Ph.D., za odborné vedení a rady týkající se celkové koncepce práce.

Plzeň, duben 2013

.....

OBSAH

1. Úvod	6
2. Federalismus a federace	10
2.1 Pojmy federalismus a federace	10
2.2 Vznik federace	12
2.3 Historický kontext termínu federalismus	14
2.4 Typologie federalismu	15
2.5 Komparace federalismu s formami – unitární stát a konfederace	18
2.6 Efektivita vládnutí	19
3. Případové studie: Malajsie, Spojené arabské emiráty	21
3.1 Základní informace o státu Malajsie	21
3.2 Základní informace o státu Spojené arabské emiráty	22
3.3 Úvodní shrnutí	23
3.4 Formování státu Malajsie	25
3.4.1 <i>Příchod Britů</i>	25
3.5 Formování státu Spojené arabské emiráty	27
3.5.1 <i>Příchod Britů</i>	27
3.6 Srovnání vzniku obou federací a federalismů	29
3.7 Federalismus Malajsie – rozdělení pravomocí	30
3.7.1 <i>Federální úroveň</i>	30
3.7.2 <i>Subfederální úroveň</i>	32
3.8 Federalismus Spojených arabských emirátů – rozdělení pravomocí	36
3.8.1 <i>Federální úroveň</i>	36
3.8.2 <i>Subfederální úroveň</i>	37
3.9 Federalismus Malajsie a Spojených arabských emirátů v souhrnném srovnání	40
4. Efektivita vládnutí – Malajsie vs. Spojené arabské emiráty	47
5. Závěr	48
6. Seznam literatury	55
6.1 Elektronické zdroje	57
7. Resumé	61
8. Přílohy	62

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Úvodní shrnutí	23
Tabulka č. 2: Státy Malajsie	33
Tabulka č. 3: Emiráty SAE	39
Tabulka č. 4: Shrnutí případových studií	46
Tabulka č. 5: Efektivita vládnutí	47

Seznam zkratek

BN	(Barisan Nasional) Národní fronta
KKZ	autoři Kaufmann, Kraay a Zoido-Lobatón
MCA	(Malaysian Chinese Association) Malajské čínské sdružení
MIC	(Malaysian Indian Congress) Malajský indický kongres
OAPEC	(Organization of Arab Petroleum Exporting Countries) Organizace arabských zemí vyvážejících ropu
OPEC	(Organization of the Petroleum Exporting Countries) Organizace zemí vyvážejících ropu
MYR	(Malaysia Ringgit) malajský ringgit
SAE	Spojené arabské emiráty
UDF	(Union Defense Force) Obranné jednotky unie
UMNO	(United Malayan National Organization) Sjedenocená malajská národní organizace

1. Úvod

„Neexistuje žádný tolik těžko pochopitelný politický princip spojený s vládou jako federalismus – systém založený na sdílení, překrývání a konkurenci pravomocí mezi všemi úrovněmi vlády“ (Americké centrum 2012). I Federalismus v Malajsii a SAE – komparace je tématem, které to potvrzuje.

Studií, rozborů a vědeckých prací věnujících se fenoménu federalismu bylo publikováno již mnoho, a přesto v žádné z nich nenalezneme jednoznačnou definici federálně fungujícího státu. Stejně tak jako i většina ostatních teorií, byly i teorie federalismu determinovány historickým a kulturním kontextem doby, ve které vznikaly. To je pak jednou z hlavních příčin, kvůli které na problematiku federalismu nelze nazírat jednoduše. Ani v dnešní době nedospěli přední světoví političtí badatelé k jednoznačnému konsensu, podle kterého by šlo s určitostí stanovit, jaké konkrétní kritéria má daný stát splňovat, aby mohl být prohlášen za stát federální. I to je jedním z důvodů, proč jsem si jako téma své bakalářské práce vybral komparaci federalismu Malajsie a Spojených arabských emirátů. Pokusím se v ní představit federalismus jako koncept, který je díky svému různorodému pojetí schopen vyprodukovat dva více či méně rozdílně fungující státní celky.

Hlavním cílem této práce je tedy ověřit hypotézu, která nahlíží na federativní zřízení Spojených arabských emirátů jako méně efektivní¹, než je tomu u federace Malajsie. Potvrdit či vyvrátit tuto hypotézu se pokusím prostřednictvím analýzy skutečností ve smyslu kooperace federálních a subfederálních jednotek, ekonomické stability a rozvoje, legislativní stability, řešení sociálních a etnických otázek mezi jednotlivými částmi federace. Své stanovisko jsem zaujal na základě podrobného studia a vyhodnocení odborných indexů, ratingového ohodnocení České národní banky, Global Peace Index 2012 apod. Zároveň jsem zohlednil geografickou polohu, která rovněž vyznívá ve prospěch Malajsie. Území Spojených arabských emirátů se nachází v tzv. politicky i vojensky nestabilní oblasti (Kalhousová, Typoltová 2012).

---

¹ „Pareto-efektivní optimum je takový stav společnosti, kdy žádný jedinec nebo skupina již nemůže dosáhnout lepšího postavení bez toho, že by se naopak postavení někoho jiného zhoršilo. Je to tedy jakýsi rovnovážný stav, kdy, pokud se někdo chce mít ještě lépe, než na tom je, může tak učinit jen na úkor někoho jiného“ (Holman 2005: 195). Míru efektivity budu měřit na základě konceptu Efektivity vládnutí, konkrétně indikátorů Daniela Kaufmanna, Aarta Kraaye a Pabla Zoido-Lobatóna.

K potvrzení či v opačném případě k vyvrácení hypotézy se budu snažit dojít na základě odpovědí na následující otázky. Co vedlo k současné podobě obou federací? Jaký vliv má historický vývoj na podobu federací? Jakou roli zde hrají demografické podmínky? Lze srovnávat ekonomiku států s rozlišným nerostným bohatstvím? Jakým způsobem je zajišťován sociální smír? Jsou zde a popř. jak jsou zabezpečovány právní jistoty? Jaký vliv má na výše uvedené atributy náboženství srovnávaných států? Je současná federální forma těchto států udržitelná? Je do budoucna perspektivní, nebo je vhodné přemýšlet nad možností jiných variant státního uspořádání? Odpovědi na tyto otázky by měly poměrně přesně zmapovat rozdílnost či případnou shodu obou federativních zřízení a eventuálně mi pomohou určit jejich efektivitu.

Bakalářská práce bude vznikat v rámci empiricko-analytického paradigmatu. Pro politickou vědu v rámci empiricko-analytického teoretického přístupu přicházejí v úvahu v první řadě čtyři metodické postupy s rozdílnou použitelností. Nejčastěji slouží k ověřování a dalšímu propracování hypotéz a konečných teorií. Jedná se o experiment, statistickou metodu, srovnání a studie jednotlivých případů (Berg-Schlosser, Stammen 2000: 130). K co nejpřesnějšímu zpracování své bakalářské práce považuji za vhodné použít komparativní metodu a metodu případových studií. Domnívám se, že pro mou práci jsou účelné a vzájemně se doplňují.

Synchronní (horizontální) komparativní metoda umožňuje porovnat více systémů během krátkého časového období. To je hlavní důvod, proč spatřuji tuto metodu jako vhodnou ke zpracování předmětné práce. Jejím jediným úskalím by mohla být její určitá statická státnost, což však by nemělo být závažnou překážkou, neboť předpokládám, že budu vycházet i z historického náhledu na formování obou federalismů a doplním ji tak částečně metodou diachronní (Berg-Schlosser, Stammen 2000: 133).

Další aplikovanou metodou je metoda případových studií. Tato metoda mi umožní zkoumat podstatu a typ federalismu zemí, na které je má práce zaměřena. Z šesti používaných podskupin bude pro mou práci pravděpodobně nejvhodnější podskupina případové studie interpretující. Ta je schopna využít existující teorie - v mém případě teorie federalismu (Berg-Schlosser, Stammen 2000: 134). Zohlední specifika srovnávaných federalismů při zachování určité systematičnosti a umožní tak vhodný komparativní náhled.

V mé práci jsem využil i metodu deskriptivní. Základem deskripce jsou relativně jednoduchá zobecnění skutečností, které byly zjištěny empirickým bádáním (Berg-Schlosser, Stammen 2000: 91). Tuto metodu použiji především při zobecňování definic pojmů federalismus, federace apod. v teoretické části mé práce a pokusím se na tomto základě dojít k nejpřesnějšímu popisu zkoumaných jevů.

K podkladům, z nichž čerpá bakalářská práce, patří odborné zahraniční i české publikace erudovaných politologů a právníků, články publikované v odborných českých i zahraničních časopisech, popř. informace dostupné v elektronické podobě. Jedná se převážně o materiály zabývající se federalismem, a to jak z hlediska teorie federalismu, typologie federalismu, tak vlastních politických systémů, ústavních a jiných legislativních dokumentů komparovaných států. Za účelem co nejpřesnějších informací byly použity aktuální internetové zdroje a články v periodickém tisku.

Svou práci jsem rozčlenil do pěti hlavních kapitol, které jsou tvořeny úvodem, teoretickou částí, empirickou částí, souhrnným srovnáním a závěrem. Prvním tématem, kterým se v teoretické části budu zabývat, je vymezení pojmů federace a federalismus. Ač to na první pohled není zcela zřejmé, jedná se o dva dosti odlišné termíny, o nichž se detailněji zmiňují ve svých dílech Michael Burgess a Preston King. Pokračovat budu výčtem faktorů, jež podle celé řady badatelů jsou příčinami vzniku federací ve světě. Zde se mi inspirací staly především myšlenky Williama H. Rikera a Charlese A. Bearda. Následně uvedu historický rozbor federalismu, kde v krátkosti představím genezi tohoto termínu a v historické perspektivě autory, kteří ve svých dílech velkou měrou přispěli k položení základních struktur federalismu. V druhé půlce teoretické části své práce představím některé modely federalismu jako například „Jeffersonský přístup“ Charlese Tarltona či lid-omezující/zmocňující federalismus Alfreda Stepana. Dále porovnam obecné znaky federace s unitárním státem a konfederací a nastíním koncept Efektivity vládnutí.

Empirickou část práce zaměřím na procesy vzniku federalismu a jeho vývoje až k soudobé podobě Malajsie a Spojených arabských emirátů. Výchozí pak bude rozdělení pravomocí mezi federálními a subfederálními jednotkami, rozbor ekonomické situace a neopominutelné náboženské a etnické rozvrstvení v obou státech. Podklady, ze kterých bych chtěl vycházet v této části, budu především čerpat z ústav obou států, ze

zdrojů dostupných aktuálních politických informací a v neposlední řadě z děl autorů, kteří se ve svých dílech věnují politickým systémům komparovaných federací. V případě Malajsie čerpám např. z děl českých politologů Davida Šance a Zdeňka Zbořila, v případě Spojených arabských emirátů mimo jiné čerpám z díla Jiřího Filipa a kol.

Ve čtvrté části provedu na základě veškerých získaných poznatků srovnání základních systémů, jejich znaků a dalších specifík.

V závěru se pokusím prostřednictvím aplikací teoretických konceptů², zodpovězení stanovených otázek a s použitím celkového výsledného souhrnného srovnání porovnat stabilitu Malajsie a Spojených arabských emirátů³. Tím pak potvrdit, či vyvrátit vyřčenou hypotézu, že Spojené arabské emiráty se jeví jako méně efektivní státní forma.

---

² Zde je nutno zdůraznit, že jsem si vědom určitého úskalí, skrývajícího se v té skutečnosti, že ve své bakalářské práci budu aplikovat teoretické koncepty převážně těch badatelů, kteří své výzkumy zaměřili na evropský federalismus a evropské kulturní prostředí, na případové studie dvou mimoevropských (semidemokratických a nedemokratických) států. Proto jsem do teoretické části zařadil pouze ty teorie a ty indikátory efektivity vládnutí, které jsou vhodné pro širší spektrum komparovaných států (konkrétně i mimoevropských). Zároveň však i já jsem ovlivněn kulturním evropocentriem, tudíž celá komparace bude do jisté míry determinována touto „tendencí, která hodnotí evropskou kulturu jako nadřazenou ostatním světadílům“ (Slovník cizích slov 2013).

³ Freedom House ve své analýze z roku 2010 označil Malajsii za částečně svobodný (semidemokratický) režim, silně omezující svobodu slova, média, svobodu náboženství, akademickou půdu s nedostatečným oddělením moci zákonodárné, výkonné a soudní. Spojené arabské emiráty zařadil jako režim nedemokratický, jelikož politické vedení je pouze v rukou vládců, neexistují zde politické strany, nedochází k oddělení legislativy, exekutivy a justice, a dále omezuje svobodu slova, médií, náboženství apod. (Freedom House 2010).

2. Federalismus a federace

„Existují dvě slova v politice, která nelze přeložit. Federalismus a liberalismus“⁴.

Jak již samotný citát napovídá, jednoznačné vymezení pojmu federalismus se jeví jako velmi problematické. Chápat federalismus jako komplexní a ucelenou teorii skýtá mnohá úskalí, jelikož definice federalismu se zabývají širokým spektrem skutečností – ať již v otázkách politických, ekonomických, sociálních, ústavních, právních, filozofických, kulturních či ideologických (Burgess 2005: 1). Proto lze jen stěží popsat a pochopit tento koncept bezesbytku.

Druhým problémem, který znesnadňuje nalezení obecně platné definice federalismu je skutečnost, že „můžeme nalézt tolik typů federalismu, kolik je typů federálních států“ (Auer 2005: 421). To vedlo některé politické badatele k myšlence, že teorie federalismu neexistuje, protože nelze nalézt konsensus, co se přesně pod tímto pojmem skrývá (Duchacek 1970: 189). Přesto se pokusím podrobnou analýzou teoretických přístupů světových státovědců a politologů dojít k co nejpřesnější představě o fenoménu, který lidstvo doprovází již od starověku.

2.1 Pojmy federalismus a federace

Pojem federalismus patří k těm pojmům, na které lze nahlížet z několika úhlů pohledu. Zprvce může být považován za ideologický či normativní koncept⁵, který pomocí federalismu vysvětluje sociální, ekonomický a filozofický vývoj společnosti v dané federaci. Koncept, jenž znázorňuje kombinaci samosprávy se sdílenou formou vládnutí a odráží v sobě tedy tzv. „jednotu v rozmanitosti“ (Swenden 2006: 20, Burgess 2005: 1, King 1982: 74). Hlavním aspektem tohoto pohledu na federalismus je značná míra nezávislosti jednotlivých lokálních uskupení, což vede některé autory k chápání federalismu jako ideologii přibližující se ideologii politického pluralismu. Zde se však naskýtá relevantní otázka, zda lze vůbec federalismus zařadit jako samostatnou ideologii po bok liberalismu či socialismu, tedy jako hodnocení stávajícího řádu (světonázor) předkládající model žádoucí budoucnosti a ukazující, jak

---

⁴ François Bayrou - francouzský politik, narozen 1951, předseda středopravé strany Union pour la Démocratie Française (Kotrba 2006).

⁵ Federalismus jako ideologický koncept stanovuje cestu ke sjednocení do té doby nezávislých územních jednotek. Michael Burgess ho definuje jako „specifickou formu sdružování“ (Burgess, Cagnon 1993: 3).

by se politická změna mohla a měla uskutečnit (Heywood 2008: 66). Proto je zřejmě vhodnější na federalismus nahlížet jako na souhrn názorů, teorií a úvah odrážejících určitou nesourodost a napětí spojené s přístupy k moderní politice (Smith 1995: 4).

Druhá koncepce přisuzuje federalismu spíše právní charakter a popisuje ho jako jeden z typu státu – federaci. Poprvé pojmy federalismus a federace striktně rozlišil v roce 1982 Preston King, který federaci považoval za speciální formu státního uspořádání, nabývající formy suverénního státu. Typickým znakem je, že centrální vláda na základě ústavy začleňuje do svých rozhodnutí i rozhodnutí regionální samosprávy (Burgess 2005: 2, King 1982: 77). King byl zároveň přesvědčen o možnosti existence federalismu bez federace, ale nikoli federace bez vhodné varianty federalismu (King 1982: 20–21).

S další definicí federace přispěl Kenneth C. Wheare, který označil federaci za systém, kde dochází k rozdělení vládních funkcí mezi federální vládu, jenž má pravomoc regulovat záležitosti celého území, a státní vlády s pravomocí regulovat dílčí části území. Pravomoci federálních i státních vlád jsou kodifikovány v psané ústavě, jejíž význam vysvětluje ve věci sporu nejvyšší soud. Dalším prvkem federálního systému je podle Wheara přímo volený dvoukomorový parlament tvořen z komory zastupující státy a komory reprezentující lid jako celek. Důležitost parlamentu spatřuje Wheare v příležitosti státních vlád promluvit do tvorby politiky v centru (Wheare 1991).

V akademickém prostředí velmi uznávanou definici představil William H. Riker. Federální konstituce by podle něj měla splňovat následující znaky: 1) dvě úrovně vlády spravují shodnou zemi a její obyvatele; 2) každá tato úroveň vládnutí disponuje alespoň jednou oblastí činnosti, ve které je plně autonomní; 3) existuje ústavní garance pro autonomii každé vlády ve vlastní sféře (Filippov, Ordeshook, Shvetsova 2004: 5). Co se týče vztahu mezi těmito dvěma úrovněmi vlády, je federace často považovaná za decentralizovaný systém vlády, na což upozorňuje teoretik federalismu Daniel J. Elazar, který tuto tezi vylučuje a přichází s konceptem „ne-centralizace“ (noncentralization). Federaci chápe jako politický rámec, který nemá jedno jediné centrum, ale více center, kde probíhá distribuce moci napříč několika úrovněmi centry, nikoliv decentralizací moci z jednoho centra směrem dolů (Elazar 1995: 8–13).

Z uvedených definic můžeme abstrahovat určité rysy, které jsou většinou federací, ne-li všem, společné. Patří mezi ně dvě relativně autonomní úrovně vládnutí, psaná ústava, arbitr v ústavních otázkách a propojení institucí zpravidla prostřednictvím dvoukomorového zákonodárského sboru (Heywood 2008: 203–204).

Shrneme-li celkově vztah mezi federací a federalismem, můžeme říci, že existuje více idejí federalismu s odlišným obsahem, podle kterých jsou schopné fungovat všechny typy federací. Federace tedy není přímým produktem federalismu, ale jsou ve vzájemném symbiotickém vztahu. Federalismus představuje jakýsi politicko-filozofický rámec federace, která je jeho institucionální podobou, přičemž se při úvahách o federálním státu musíme ohlížet po obou těchto dimenzích (Weger 2008: 101).

2.2 Vznik federace

Jednou ze základních proměnných, které se podílejí na formování podoby každého státu, a tedy i federativního uspořádání, je jeho vznik. Problematiku vzniku federací zastřešují dvě základní teoreticko-metodologická východiska federalismu, jimiž jsou Rikerův přístup „coming together federations“ (sbíhající se federace) a Stepanův přístup „holding together federations“ (pospolu držící federace) (Weger 2008: 102).

Rikerův přístup je založen na tezi, že motiv vzniku federace ovlivňuje její charakter a strukturu, tzn. že určuje výslednou podobu federalismu. Rozlišuje celkem tři hlavní motivy (principy): vojenský (zahraničně politický), vlastenecký a motiv tržních omezení. Sám William H. Riker považoval za dominantní princip vojenský, jenž nazýval také konceptem „výhodné dohody“. Tento koncept je založen na předpokladu racionální volby politiků při uzavírání dohod. Státy se vzdají části své suverenity z důvodu zachování vlastní bezpečnosti popř. rozšíření území či posílení armády (Burgess 2005: 80–81). Mezi vojenské motivy můžeme zařadit defenzivu vůči mocenským ambicím sousedních států (Britská Kanada proti Spojeným státům americkým); povstání či občanskou válku, kdy se podřízené jednotky impéria sdružují k zajištění větší odolnosti (Spojené státy americké proti Británii); anexi okolních států za účelem příprav na vnější vojenskou expanzi (anexe Rakouska na začátku druhé světové války), či zabránění sousedních států (bez ekonomicky nákladného dobývání)

pouhou výměnou za ponechání určité míry autonomie a pocitu pokračující suverenity (Indie) (Riker 1996: 12–13, Šimíková 2009: 30–31).

Druhým důvodem vzniku federace je motiv vlastenecký či etnická loajalita k federaci. Existují zde sice vícenárodnostní unitární státy, ale zpravidla zde vzniká napětí, které vede k vytvoření federace (Československá socialistická republika v roce 1968). Federalismus v tomto případě může také sloužit jako prostředek pro vznik nového národa (Riker 1996: 22, Filip, Svatoň, Zimek 1997: 247).

Třetím motivem je tržní omezení nebo ekonomické podněty pro vznik federace. Riker tento motiv označuje jako důležitý, avšak druhotný. Větší váhu tomuto motivu připisuje Charles A. Beard v díle „An Economic Interpretation of the Constitution of the United States“. Tvrdí, že motivací pro sepsání ústavy Spojených států amerických se staly především osobní finanční zájmy otců zakladatelů, kteří se snažili ochránit svůj osobní majetek a ekonomické postavení. Federace je zde tedy chápána jako prostředek pro ochranu a zúročení majetku a zároveň vhodný nástroj pro nastolení a udržení ekonomického blahobytu (Beard 2004: 67).

S odlišným postojem přichází Alfred Stepan. Za základní motiv vzniku federace nepovažuje agregaci území jako Riker, ale potřebu-nutnost získané území udržet a zajistit na něm vládu a politicko-ekonomickou správu. Agregace území pro něj představuje prostý fakt. Takto vzniklá federace je založena na smlouvě členských jednotek, avšak důvodem je nutnost, nikoli dobrovolnost (Sovětský svaz, Nigérie). Stepanův přístup „holding together“ lze také chápat jako přerozdělení suverenity ze stávající centrální vlády na nižší vládní úrovně. Oproti tomu Rikerův přístup „coming together“ jako utvoření nové centrální autority (Stepan 1999: 20–22, Šimíková 2009: 31).

Mezi další nejčastěji uváděné důvody vzniku federací většina autorů uvádí motivy zeměpisné, kde nadměrná rozlehlost území neumožňuje vykonávat správu státu z jednoho centra (Argentina), historicko-kulturní motivy čerpající z již dříve existujícího federativního uspořádání. V daném státě lze nalézt „tradici federalismu“. Či v neposlední řadě vznik federace přeměnou z konfederace (Filip, Svatoň, Zimek 1997: 247).

2.3 Historický kontext termínu federalismus

Termín federalismus má svůj etymologický původ z latinského slova „foedus“ označující smlouvu o sdružení, integraci více jednotek do územní unie jako zvláštní formy státního zřízení. První zmínky o snaze malých městských státek spojit se ve státní spolky a vytvořit tím podmínky pro obranu před silnými sousedy, lze spatřit již ve starověkém Řecku. Spolky s tímto účelem se označovaly symnachie (Filip, Svatoň, Zimek 1997: 295). Navazující myšlenky o fenomenu federalismu se nevyvíjely ve stejné linii a dodnes je dělíme na jejich angloamerickou a evropskou tradici (Burgess 2005: 162).

Za otce moderních úvah o federalismu bývá často označován Johannes Althusius (1557-1638), který první ve své knize *Politica Methodice Digesta* (1603) nastínil model společnosti založené na federativním svazku. V následujících letech se o tematiku federalismu dále zajímali autoři jako Hugo Grotius, Immanuel Kant a především Charles L. Montesquieu, který považoval za hlavní význam federalismu syntézu výhod silné monarchie (obranyschopnost) a malých jednotek (uplatnění demokracie) (Elazar 2006: 128–143).

Přenesení těchto teoretických myšlenek do praxe nastalo koncem 18.století v souboru esejí „Listy federalistů“ (Federalist Papers), jenž je považován za první ucelený koncept federalismu. Autory byli otcové americké ústavy James Madison, John Jay a Alexander Hamilton, jejichž sofistikovaná obhajoba amerického ústavního textu se stala základním stavebním kamenem při budování dalších federálních států a teorií federalismu (Burgess 2005: 10).

Pro 19.století se z pohledu federalismu stalo zásadní dílo Alexise de Tocquevilla *Demokracie v Americe* (Democracy in America), kde autor definuje základní znaky federace a federalismu. Podobně jak u Montesquieua je pro Tocquevilla cílem federálního systému spojit výhody, které státům přináší velikost i malost jejich území. Štěstí a svoboda, jímž se těší malé státy a síla velkých států. Dalším důležitým prvkem je, aby se zákon přizpůsoboval potřebám obyvatelstva, nikoli obyvatelstvo potřebám zákona. Podle Tocquevilla jsou v každém federativním systému vady (díky jeho složitosti a relativní slabosti centrální vlády), které zákonodárce nemůže překonat.

Proto federalismus vyžaduje od občanů neustálé uplatňování inteligence (Tocqueville 1992: 117–121).

Další vývoj teorií federalismu byl ovlivněn pádem tzv. „železné opony“ ke konci 20. století, kdy federativní složení státu vyvstalo jako inspirace pro mnohé z nově se etablujících či již vzniklých demokracií. To s sebou přináší i aktuální problém, jaký typ federace zvolit (Pagano, Leopardi 2007: 1–2).

2.4 Typologie federalismu

Jak z již předchozího odstavce vyplývá, můžeme se setkat s více typologiemi federalismu. Prvním možným kritériem dělby federací je specifikace federalismu dle způsobu rozdělení kompetencí na jednotlivé vládní úrovně. Takto rozlišujeme federalismus duální a organický (viz Přílohy č. 8 a 9). Organický neboli kooperativní federalismu se vyznačuje vysokou mírou spolupráce mezi centrem a regiony. Wilfried Swenden kooperativní federalismus definuje jako uspořádání státu, které se (v extrémní podobě) vyznačuje vzájemnou závislostí mezi centrem a místní úrovní, kde je velmi obtížné přijmout jakékoli závazné rozhodnutí bez „zaangažování federativních či naopak regionálních aktérů“. Typickým znakem tohoto modelu je finanční pomoc poskytovaná federální vládou jednotlivým regionům. V kontrastu s tímto typem stojí federalismus duální, který je charakteristický přesně daným vymezením legislativních a exekutivních pravomocí mezi centrální a místní jednotky státu a určitým stupněm nezávislosti mezi centrální a lokální úrovní. Jednotlivé vlády operují ve své vlastní sféře, a přestože je pomyslná dělící čára mezi nimi velmi tenká, jen zřídka ji překročí (Swenden 2006: 49–52, Dikshit 1971: 102).

Dalším rozlišovacím kritériem je rovnoměrnost rozdělení kompetencí na jednotlivé vládní úrovně. Podle tohoto kritéria rozlišil Charles D. Tarlton symetrický a asymetrický⁶ typ federalismu. Tarlton podobně jako Swenden operoval s modelem federalismu, který nebere v úvahu co nejširší škálu charakteristik členských jednotek, a proto se jedná pouze o komparační typy, které jsou v čisté podobě u stávajících

---

⁶ Je důležité rozlišovat asymetrii faktickou a právní. Vznik asymetrie faktické je do značné míry určován socioekonomickými a kulturně-ideologickými podmínkami. Oproti tomu právní asymetrie je dána ústavou. Konkrétně různorodostí konstitutivních jednotek vznikajících během legislativních procesů, ale i právem obecně. Podstatné však je neopomenout, že určitá nesourodost v pravomocech (popř. působnostech) jednotlivých regionů jen odráží stávající odlišnosti mezi nimi, neutváří je (Burgess 2005: 218–221).

federací jen stěží k nalezení či použití. Podle Tarltona by pak ideálně symetrický federalismus byl tvořen skoro shodnými jednotkami. Tyto jednotky vykazují podobnou rozlohu, podobný počet obyvatel, podobné sociální rozvrstvení, podobný historický a kulturní vývoj, podobné klimatické podmínky, a v neposlední řadě podobný politický systém i ekonomickou úroveň. Jedná se tedy o rovnoměrné rozdělení kompetencí mezi jednotlivé jednotky federace. Naopak ideálně asymetrický federalismus je složen z jednotek lišících se svou rozlohou, počtem obyvatel, klimatickými podmínkami apod. Asymetričnost svěřených kompetencí vyplývá z historických zkušeností, kulturní různorodosti a obecné neochotě tyto rozdílnosti měnit. Zároveň zmíněné disparity vedou k rozdílnému institucionálnímu uspořádání, odlišné míře autonomie a lišící se působnosti (Tarlton 1965: 868–869). Tarlton představil symetrii a asymetrii federalismu především ve snaze kritizovat „pokračující sklon k formálním analýzám federalismu“ (Tarlton 1965: 863), kde je na federalismus dichotomicky nahlíženo jako na jeden ucelený systém. Tarlton oproti tomu vyzdvihuje existenci systémů, které mohou být více či méně federální (Tarlton 1965: 867).

I druhý Tarltonův typ analýz federalismu vychází z tohoto předpokladu. Tarlton jej pojmenoval „Jeffersonský přístup“⁷ (Jeffersonian approach). Základním předpokladem tohoto přístupu je teze, že rostoucí míra decentralizace center politické moci úměrně snižuje nebezpečí tyranie (Tarlton 1965: 864–866). Specifika obou Tarltonových přístupů tkví v tom, že mezi prvními představil „politickou“ analýzu stability federálního systému. Toto tvrzení lze doložit na jeho idejích, že „asymetrie vyskytující se v kontextu menšího počtu federalizovaných jednotek má potenciál ke vzniku konfliktů. Čím větší je úroveň symetrie ve federaci, tím vyšší je funkčnost celého systému a je vhodná federální forma státu. Pro přežití federace je potřebné, aby podobnost jednotek převládala nad odlišností prvků (Weger 2008: 108).

Mírou centralizace/decentralizace center politické moci se zabýval i William H. Riker. Představil tzv. „centralizovaný federalismus“, kde má federativní vláda schopnost „zastařit“ vlády jednotek federace a tak si pojistit, že bude respektován výsledek centrálního politického jednání. Z tohoto přesvědčení vychází i jedna ze základních premis Rikerových prizmat, tj. centralizovaný federalismus je nestabilní a

---

⁷ Překlad dle Weger 2008: 108.

odsouzen ke změně, a to směrem k centralizovanější struktuře či k rozpadu. Tento typ federalismu představuje pomyslný mezistupeň často vedoucí k sjednocení obyvatelstva a odstraňování regionální autonomie. Pro Rikera je klíčovým aspektem určujícím zachování či rozklad federace „struktura systému politických stran“⁸ (Riker 1964: 48–51). Rikerův přístup byl cíleným protipólem k teoriím, které pojaly federalismus jako „odpověď“ na určité sociální podmínky, které utváří pocit společného zájmu“ (Riker 1964: 15).

Odpovědí na sociální podmínky je i tzv. „nový federalismus“. Toto označení se poprvé začalo užívat v 30. letech dvacátého století jako synonymum pro posílení působnosti a pravomocí centrální vlády ve Spojených státech amerických. Zároveň tento pojem značil rostoucí stupeň kooperace mezi federativní vládou a jednotlivými státy federace. Od dob vlády amerického prezidenta Clintona tento koncept dostal nového pojetí. Současný „nový federalismus“ je charakterizován těmito kritérii:

1) Klesající důvěra ve federativní uspořádání státu, přičemž bývá mnohdy federace považována za nutné zlo. 2) Ideologie volného trhu, tedy přenesení určitých pravomocí na jednotky federace ve snaze zvýšení jejich vzájemné konkurence a invence. 3) Federalismus jako pojistka proti homogenizačním tendencím (Růžička, Kozák 2008: 20–22). Právě tento třetí znak bývá mnohdy zásadní pro zachování federace při úvahách o jiných formách státoprávního uspořádání.

Úvahám o jiných formách státoprávního uspořádání se neubráníl i Alfred Stepan. Jeho rozlišovacím kritériem je, do jaké míry federace omezují svobodu svých občanů. Zavádí pojmy lid-omezující⁹ (demos-constraining) a lid-zmocňující (demos-enabling) federace. Stepan upřednostňuje prvky lid-omezujících federací, jelikož podle něj slouží k ochraně práv jednotlivců proti diktátu většiny na území dané jednotky. Omezení pravomocí jednotlivce umožňuje centrální úrovni např. dohlížet na dodržování práv minoritních etnik proti útlaku většiny. Z pohledu lidských práv a svobod je toto tvrzení již mnohem složitější, jelikož zde dochází k odchýlení od

---

⁸ Riker definuje politické strany jako jednotné racionální aktéry, kteří usilují o maximalizaci svého zisku (obsazení vládních postů), při vynaložení co nejnižších nákladů (Říchová 2006: 120). Za prvotní cíl politických stran Riker tedy považuje vstup do vládnoucí koalice. Riker rozlišuje mezi minimální vítěznou koalici, disponující nadpoloviční většinou mandátů – bez zaangažování dalších nadbytečných členů, a blokovanou koalici, jež nedosahuje většinové podpory (Říchová 2006: 130–131) a může zapříčinit rozklad federace.

⁹ Stepan vymezil „omezování“ jako stav, kdy veškeré federální jednotky jsou povinny se řídit nařízením autority (např. nařízení federální vlády) (Stepan 1999: 23).

demokratického pravidla „jeden občan = jeden hlas“, což ve výsledku může vézt k narušení snahy o zrovnoprávnění menšin. Tento rozporuplný fakt přiměl Stepana k závěru, že federativní zřízení je vhodné pouze pro státy mnohonárodnostní, rozlehlé a jazykově diferencované, jelikož mají mnohem snazší cestu při následování a uplatňování demokratických principů. Oproti tomu federativní zřízení není vhodné pro ty státy, jenž si předsevzaly, co nejlépe reflektovat vůli lidu. Pro tento typ státu Stepan doporučuje spíše formu unitárního státu (Stepan 1999: 23–24).

2.5 Komparace federalismu s formami unitární stát a konfederace

Unitární stát, federace a konfederace jsou formy státoprávního uspořádání lišící se silou politického centra. Unitární centralizovaný stát je politický systém, kde je centrum držitelem veškerých pravomocí státních orgánů a dále se zde nevyskytují menší konstitutivní jednotky, které by sdílely tytéž pravomoci. Centrální vláda je představitelem veškeré moci ve státě, zdrojem suverenity, a pomocí svého centralizovaného úřednického aparátu vládne ve všech teritoriích rovnou měrou. Výjimkou je unitární decentralizovaný stát, jenž je tvořen konstitutivními jednotkami s určitým rozsahem kompetencí, avšak tyto jednotky nedisponují téměř žádnými pravomocemi směrem k centru, jelikož samo centrum stanovuje druh a rozsah kompetencí delegovaných na konstitutivní jednotky (Keating 1998: 35).

V konfederaci, tj. svazku unijních států, není centrální vláda schopna rozhodovat bez souhlasu veškerých členských států (princip jednomyslnosti), pouze rozděluje pravomoci institucí zemí konfederace. Entity konfederace požívají charakter suverénních států (Swenden 2006: 13). Právním základem konfederace je mezinárodní smlouva ratifikovaná všemi členskými státy, členské státy jsou tedy nadále samostatnými subjekty mezinárodního práva (Filip, Svatoň, Zimek 1997: 301).

Principiálně odlišný od výše zmíněných forem je stát federativní. Určujícím principem je skutečnost, že obyvatelstvo (žijící na určitých územích) nedeleguje kompetence určené státním orgánům směrem k jednomu centru, nýbrž veškeré pravomoci, jež hodlají svěřit státu, delegují a rozdělí do center dvou, tj. federálního centra a do centra republikového. Základním dokumentem zakotvující toto rozdělení je federální ústava. Federální instituce disponují zpravidla pravomocí související se

vztahem občanů (a státu) k okolním státům, obdobně jako pravomoci nevyhnutelně spojené se správou věcí společných. Jako např. obrana, finanční politika, zahraniční politika, měnová politika, bezpečnostní a informační služby, makroekonomická politika, péče o lidská práva a občanské svobody apod. Republikovým orgánům pak přísluší pravomoci, které se týkají přímo života občanů, a u kterých není nutné (nebo vhodné), aby byly spravovány z jednoho centra - např. pravomoci týkající se zdravotnictví, kultury, školství, místní a pořádkové bezpečnosti atd. (Joch 1992).

2.6 Efektivita vládnutí

Měření efektivit vládnutí lze charakterizovat jako relativně novou dimenzi zájmu o tuto oblast. Výzkumy, které se zabývají touto problematikou, staví na předpokladu, že „určité prvky vládnutí můžeme měřit, porovnávat a vyhodnocovat“. Jestliže přistoupíme na tuto ideu, dají se využít výsledky tohoto měření ke srovnání efektivit vládnutí federací Malajsie a Spojených arabských emirátů. K měření efektivit vládnutí slouží celá řada indikátorů, jejichž selekce je do značné míry ovlivněna protikladnými východisky jednotlivých vědních disciplín, modelů, teorií a řadou dalších faktorů (spolehlivost a dostupnost dat, složení cílových skupin atd.). Z tohoto rozsáhlého výčtu jsem zvolil indikátory KKZ¹⁰, jež agregují individuální výstupy od dvaceti oddělených zdrojů dat pro dvě stě států a teritorií. Indikátory operují pouze se subjektivními daty získanými během dotazování zahraničních manažerů (působících v dané zemi), veřejnosti nebo dotazováním odborníků (panely expertů). Respondenti hodnotí dané oblasti na předložené škále. Závěrečné hodnocení tedy znázorňuje jak stanoviska expertů a lidí z podnikatelské sféry, tak názory široké veřejnosti (Kaufmann, Kraay, Zoido-Lobatón 1999: 1–11, Potůček, Veselý, Nekola 2004: 24–34), a proto se tyto indikátory jeví jako vhodné pro mou komparaci.

Mezi KKZ indikátory patří: mínění a odpovědnost, politická stabilita, efektivita vlády, regulační kvalita, právní stát a kontrola korupce¹¹. Indikátor mínění a

---

¹⁰ Název je odvozen z iniciál jmen tvůrců – Kaufmann, Kraay a Zoido-Lobatón. Používají se i další názvy jako např. agregované indikátory vládnutí druhé generace, složené indikátory vládnutí nebo indikátory WBI (podle názvu pracoviště, které indikátory vyvinulo – Word Bank Institute).

¹¹ Indikátory, jako právní stát či mínění a odpovědnost, jsem do srovnání semidemokratické Malajsie a nedemokratických SAE zařadil z důvodu, že snahy o naplňování těchto ukazatelů jsou uvedeny v ústavách obou států.

odpovědnost zahrnuje řadu ukazatelů měřících různé aspekty politického procesu, politických práv a občanských svobod. Určuje, do jaké míry občané státu participují při výběru svých vlád a míru nezávislosti médií, která monitorují vládnoucí představitele (Kaufmann, Kraay, Zoido-Lobatón 1999: 7).

Indikátor politické stability kombinuje ukazatele měřící vnímání pravděpodobnosti, že vládnoucí jednotka bude destabilizována nebo svržena (případně i mimoústavními násilnými prostředky). Tento indikátor zachycuje myšlenku, že kvalita správy věcí veřejných je ohrožena nečekanými změnami ve vládě, které mají jak přímý vliv na kontinuitu politik, tak narušují možnost občanů vybírat a nahrazovat vládnoucí elity (Kaufmann, Kraay, Zoido-Lobatón 1999: 7–8).

Index efektivit vlády je výslednicí ukazatelů kvality veřejných služeb, kvality byrokracie, kompetencí úředníků, nezávislost státní služby na politickém tlaku a důvěryhodnost závazků vlády (Kaufmann, Kraay, Zoido-Lobatón 1999: 8).

Index regulační kvality zahrnuje opatření proti výskytu nadměrné regulace cen, nedostatečného bankovního dohledu a přílišné regulace v oblastech jako např. zahraniční obchod či rozvoj podnikání (Kaufmann, Kraay, Zoido-Lobatón 1999: 8).

Indikátor právního státu obsahuje ukazatele násilné a nenásilné trestné činnosti, účinnosti a předvídatelnosti soudnictví a vymahatelnosti smluv. Celkově tento indikátor znázorňuje úspěch společnosti při utváření prostředí, ve kterém spravedlivá a předvídatelná pravidla jsou základem pro hospodářské a sociální interakce (Kaufmann, Kraay, Zoido-Lobatón 1999: 8).

Posledním indikátorem je kontrola korupce, kde autoři KKZ definují korupci jako „výkon veřejné moci pro soukromý zisk“. Kromě míry korupce indikátor měří např. vliv a dopady korupce na podnikání, „velkou korupci“ v politice či do jaké míry zneužívají elity svého postavení (Kaufmann, Kraay, Zoido-Lobatón 1999: 8).

3. Případové studie: Malajsie, Spojené arabské emiráty

Počátkem této kapitoly otevírám druhou polovinu mé bakalářské práce, zaměřenou na praktické fungování a uspořádání obou předmětných federací – Malajsie a Spojených arabských emirátů – a zároveň na aplikaci sdílených poznatků z části teoretické.

3.1 Základní informace o státu Malajsie

Malajsie je federativní konstituční monarchií¹² v jihovýchodní Asii, rozkládající se na dvou územních částech tj. Západní Malajsii (Malajský poloostrov a přilehlé ostrovy) a Východní Malajsii (Sabah, Sarawak, Labuan). Na severu Malajsie tvoří hranici s Thajskem, z dalších tří světových stran hraničí s mořem: na východě s Jihočínským, na jihu a západě s Malackým průlivem (Indický oceán). Sarawak a Sabah, ležící na severu ostrova Borneo/Kalimantan, mají na jihu pevninskou hranici s Indonésií a při pobřeží s Brunejí (viz Příloha č. 1). Federace se skládá z třinácti států (Johor, Kedah, Kelantan, Melaka, Negeri Sembilan, Pahang, Penang, Perak, Perlis, Sabah, Sarawak, Selangor, Terengganu) a z tří federálních teritorií¹³ (Kuala Lumpur, Labuan, Putrajaya). Hlavou devíti ze třinácti států (sultanátů) je dědičný vládce (Johor, Kedah, Kelantan, Negeri Sembilan, Pahang, Perak, Perlis, Selangor, Terengganu), v čele zbývajících čtyř států stojí guvernér (Melaka, Penang, Sabah, Sarawak). Hlavním městem Malajsie je Kuala Lumpur, plní též funkci ekonomické metropole. Centrem administrativy a od roku 1999 i sídlem malajské vlády je město Putrajaya (Šanc 2007: 176, CIA 2013a).

Malajsie má cca 29 milionů obyvatel¹⁴, z čehož 50 % obyvatel tvoří etničtí Malajci, 24 % Číňané, 11 % původní obyvatelé (Orang Asli¹⁵), 7 % Indové, 8 % ostatní etnické skupiny. Oficiální náboženstvím v Malajsii je islám, jenž vyznává 60,4 % obyvatel, dále zde nalezneme 19,2 % stoupců buddhismu, 9,1 % křesťanství, 6,3 % hinduismu, 4,1 % ostatních náboženství a 0,8 % obyvatel nevyznává žádnou víru.

¹² O rozloze 329 850 km² (CIA 2013a).

¹³ „Federální teritoria mají stejný status jako státy, ovšem nemají hlavu státu a zastupitelský sbor“ (Šanc 2007: 196).

¹⁴ Uvedená data CIA 2013 jsou platná k červenci 2012.

¹⁵ Orang Asli je souhrnné označení malajských domorodých kmenů (Šanc 2007: 176).

Úředním jazykem je malajština (Bahasa Malaysia). Mezi rozšířené jazyky patří angličtina, několik dialektů čínštiny a tamilština (CIA 2013a).

3.2 Základní informace o státu Spojené arabské emiráty

Spojené arabské emiráty (SAE) jsou federativní republikou¹⁶ (rozloha 83 600 km²), rozprostírající se v jihozápadní Asii na východě Arabského poloostrova při Perském zálivu. SAE hraničí na východě s Ománem, na jihu s pouští Rub al-Chálí (Pustá čtvrt'), která tvoří hranici¹⁷ se Saúdskou Arábií. Západní hranici federace odděluje od Kataru úzký koridor¹⁸, patřící Saúdské Arábii. Na východě je hranice tvořena Ománským zálivem a na severu Perským zálivem (viz příloha č. 2). Federace je složena ze sedmi emirátů: Abú Zabí, Dubaj, Šardža, Adžmán, Umm al-Kúvajn, Fudžajra a Ras al-Chajma. V čele každého z emirátů stojí představitel vládnoucí rodiny, při čemž nejsilnější politické a ekonomické postavení má rodina Nahyanů z emirátu Abú Zabí a rodina Maktoumů, vládnoucí v Dubaji. Hlavním městem SAE je Abú Zabí, které, jak jsem již zmínil, plní společně s Dubají funkci politicky i ekonomicky nejdůležitějších emirátů (Filip 1979: 113, CIA 2013b).

V SAE žije kolem 6 milionů obyvatel, z toho 19 % připadá na původní obyvatelstvo (Emiratis), 23 % na Íránce a Araby – nejčastěji z Egypta, Jordánska, Súdánu atd., 50 % na občany asijských zemí (Indie, Pákistán), 8 % na ostatní expatrianty. 96 % obyvatel se hlásí k islámu, 4 % k ostatním vyznání (křesťanství, hinduismus). Úředním jazykem je arabština, za rozšířené jazyky lze považovat angličtinu, perštinu a jazyk Hindu (CIA 2013b).

---

¹⁶ De facto jsou Spojené arabské emiráty monarchií (Ziegler 2013).

¹⁷ Hranice Spojených arabských emirátů nebyly pevně demarkovány, a proto se stávaly v minulosti příčinou četných sporů, především se Saúdskou Arábií (Filip 1979: 113).

¹⁸ Koridor vznikl dohodou mezi SAE a Saúdskou Arábií ze srpna 1974. Do roku 1974 měly SAE společnou hranici s Katarem (Filip 1979: 113).

3.3 Úvodní shrnutí

Tabulka č. 1

	Malajsie	Spojené arabské emiráty
Nezávislost	31.8.1957 (nez. na VB)	2.12.1971 (nez. na VB)
Poloha	jihovýchodní Asie	jihozápadní Asie
Počet obyvatel	29 milionů	6 milionů
Státní zřízení	konstituční monarchie	republika (de facto monarchie)
Hlava státu	panovník, tzv. the Yang di-Pertuan Agong	Prezident
Počet jednotek federace	13 států	7 emirátů
Oficiální náboženství	islám (60,4 %)	islám (96 %)
Úřední jazyk	malajština	Arabština
Rozloha	329 847 km ²	83 600 km ²

Zřejmě nejdůležitějším klasifikačním znakem této tabulky je rozloha území obou federací. Rozloha státu je jedním z velmi podstatných zdrojů politické, ekonomické a vojenské moci. Proto ministáty jako např. Lichtenštejnsko (160 km²) mají přístup ke komunikačním liniím a přírodním zdrojům pouze omezený. Oproti tomu makrostáty – státy velké rozlohy – jako např. USA (9 826 675 km²) disponují s rozsáhlými přírodními zdroji, i s možností volby mezi komunikačními liniemi (Waisová 2007: 38). Z tohoto hlediska bych zařadil Malajsii, jako 67. rozlohou největší stát světa, někde na hranici mezi středně velkými státy a státy velké rozlohy a Spojené arabské emiráty, rozlohou 115. stát světa, jako středně velký stát.

Viz Přílohy č. 1 a č. 2 je zřetelné, že obě komparované federace mají přístup k moři, což lze považovat též za významný zdroj politické, ekonomické a vojenské moci státu. Jelikož moře je klíčovým komunikačním a dopravním prostorem, oplývající současně velkým množstvím surovin a zdrojů (Waisová 2007: 39).

S ohledem na polohu se přikláním k názoru, že Malajsie i SAE jsou státy ve strategickém postavení, nikoliv státy opuštěné. Neboť mezi opuštěné státy řadíme ty,

jež jsou vzdálené od hlavních námořních komunikačních tras (Nový Zéland, Tonga). Své strategické postavení komparované federace potvrzují, ať už zařazením přístavů Dubaj (SAE) a Port Kalang (Malajsie) mezi dvacet nejvýznamnějších a největších přístavů pro přepravu kontejnerů se zbožím, či polohou v blízkosti škrťících bodů; SAE – Hormuzský průliv (17 milionů barelů ropy denně) a Malajsie – Malacký průliv (11,7 milionu barelů ropy denně); které významně ovlivňují obchod s ropou a ropnými produkty (Waisová 2007: 72–75).

Horší situace nastává z bezpečnostního pohledu na polohu obou států. Oba státy se řadí mezi místa nejčastějšího výskytu pirátských¹⁹ útoků. Zároveň SAE spadají do oblasti Blízkého východu²⁰, tedy regionu, který je charakteristický probíhajícími nepokoji, rostoucí islamizací a boji o dominantní postavení v regionu (Kalhousová, Typoltová 2012).

Z hlediska náboženských systémů je zajímavé, že ještě do roku 2005 byla Malajsie označována jako stát bez převažujícího náboženství, jelikož nespĺňovala stanovené kritérium, podle kterého se uvádí pouze to náboženství, které v daném státě vyznává více než 50% obyvatel. V současné době je tomu již jinak (Malajsie 60,4 % islám) a obě federace deklarují islám jako své oficiální náboženství. Navíc v případě SAE islám zcela dominuje a ostatní náboženství jsou marginální (Waisová 2007: 62).

Posledním signifikantním prvkem mého úvodního shrnutí je státní zřízení. Podle tabulky č. 1 se obě federace na první pohled v tomto bodě liší. A to proto, jelikož SAE jsou de iure označovány za federativní republiku. Nicméně de facto v SAE nalezneme prvky monarchie, neboť i přes formální volbu panovníka, kde může být zvolen jakýkoliv vládce ze sedmi emirátů, bývá dle tradice vždy hlavou federace zvolen člen vládnoucí rodiny z Abú Zabí. De facto se tedy jedná jednoznačně o monarchii, ovšem formálním titulem hlavy státu je prezident (Ziegler 2013).

---

¹⁹ „Piráctví je násilný čin páchaný na moři, tj. v mezinárodních vodách (a to jak z paluby lodí, tak letadel) namířený proti civilní lodi. Je to ilegální akt zadržení osob nebo majetku na palubě lodi, případně lodi samotné, za účelem soukromého zisku“ (Waisová 2007: 77).

²⁰ Blízký východ je geografické označení pro státy Arabského poloostrova a země na rozhraní severovýchodní Afriky a jihozápadní Asie (Kalhousová, Typoltová 2012).

3.4 Formování státu Malajsie

„V pozadí historických událostí na území Malajského poloostrova se ocitaly od počátku dvě velmoci, Indie a Čína. Na rozdíl od Číny, která se soustředila především na úlohu politického protektora, Indie hluboce ovlivnila okolní země především ve sféře duchovní a kulturní“ (Filip 1983: 10). Významným centrem buddhistického i hinduistického vlivu v oblasti Malajského poloostrova se stal nově vzniklý sultanát Melaka (1252), který byl kvůli své geografické poloze předurčen k převzetí stěžejní úlohy nejvýznamnějšího obchodního centra²¹ v Asii. Od roku 1456 prožívala Melaka svůj zlatý věk, kdy kromě expanzí na úkor Bruneje a Sulu se v celé oblasti definitivně objevuje dodnes platná demografická trojčlenka – Malájci, Indové (Tanilové), Číňané (Zbořil 2009: 27). Zlatý věk skončil rokem 1511, kdy dobytím Melaky Portugalci začalo období evropské kolonizace (1511-1942), které je více než 4 staletí trvající snahou o podrobení, emancipaci nebo nalezení různých forem ekonomické i politické spolupráce mezi místními autoritami a portugalskými, nizozemskými a britskými osadníky (Zbořil 2009: 27). Za přítomnosti Portugalců a Nizozemců na Malajském poloostrově nebyl výrazněji ovlivněn vývoj malajské společnosti, a to především kvůli tomu že obě koloniální velmoci sledovaly přítomností v Malajsku především obchodní zájmy a zajištění námořní cesty mezi svými državami v jihovýchodní Asii a Evropou (Malacký průliv) (Šanc 2007: 178). Proto za hlavní důsledek prvních koloniálních výbojů na území Malajska můžeme označit rozklad domorodých království²², vymezení sfér vlivu, a tím i ustavení pevných hranic států²³ (Filip 1983: 13).

3.4.1 Příchod Britů

Po podmanění Indie obrátili Britové svou pozornost k jihovýchodní Asii s cílem získat strategické body pro ovládnutí obchodu s Čínou a zároveň oslabit vliv Nizozemců v oblasti. Proto od druhé poloviny 18. století začali pronikat do Malajska.

---

²¹ Prostřednictvím obchodníků z Perského zálivu do této oblasti pronikala nová víra, islám, která byla přijata počátkem 15. století za oficiální náboženství. Islám pronikal do Malajska již bez své ortodoxní podoby, a přebíral na své dlouhé cestě specifický charakter této oblasti (Šanc 2007: 177, Filip 1983: 11).

²² Království, říše, mandaly nebo i státy – pod těmito importovanými pojmy je nutno si představit nejrůznější typy pospolitostí, které uznávaly nějakou autoritu, často dovezenou z indického subkontinentu nebo z jiných zemí jihovýchodní Asie (Zbořil 2009: 27).

²³ Na severozápadě vznikl stát Perak, na východě pak Selangor, Trengganu, Kelantan a Kedah – státy spadající pod siamskou sféru vlivu, malé státečky na území mezi Selangorem a Melakou se sjednotily v konfederaci Negri Sembilan, a na jižním cípu poloostrova vzniklo království Johor (Filip 1983: 13).

Avšak vnitřní faktory²⁴ společně s uspořádáním sil na evropské politické scéně přiměly Brity brzy k radikální změně své koloniální politiky vůči malajským státům. Tak započala v Malajsku nová forma nepřímé nadvlády tzv. rezidentský systém, kde rezidenti zaujímali funkce poradců (jednali po dohodě s vládci států). Rezidentský systém se velmi brzy osvědčil a stal se základem britské správy až do druhé světové války (Šanc 2007: 178–179, Filip 1983: 13–14). Po válce vypracovali představitelé koloniálního úřadu plán, v němž sledovali dva základní cíle: dokončit úplné teritoriální sjednocení a zajistit stejná práva příslušníků všech komunit. Proti postupu Britů se postavila většina vznikajících politických organizací, jenž se v roce 1946 zformovaly do Sjednocené malajské národní organizace (United Malayan National Organization, UMNO²⁵). Nesouhlas UMNO s novým státním útvarem přiměl britské úřady k vytvoření Malajské federace. Malajská federace vzniklá 1. února 1948²⁶ byla de facto sdružením malajských států se silnou centrální vládou. Uznávala však zároveň suverenitu jednotlivých vládců a zachovávala jejich výsadní postavení a práva. 31. srpna 1957 byla vyhlášena nezávislost Malajské federace (Filip 1983: 38).

Nově vzniklá federace se však brzy musela vyrovnávat s řadou komplikací. Jednou z nich byla zhoršující se ekonomická situace a vnitřní nestabilita v Singapuru. Problematika Singapuru přiměla malajskou vládu k rozhodnutí, že pro Singapur a kooperaci čínských a malajských etnik bude prospěšnější přičlenění Singapuru k federaci. Tato koncepce byla následně ještě rozšířena o oblast na severu Bornea – Sabah (britské Severní Borneo), Sarawak a Brunej, jelikož na těchto území tvořili značnou část obyvatelstva Malajci nebo malajsky hovořící lidé. 16. září 1963 vznikla Malajsijská federace (Malajsie), složená z 11 států na Malajském poloostrově, Singapuru, Sabahu a Sarawaku. Brunej se k federaci nepřipojila. Singapur kvůli

---

²⁴ S objevem bohatých nalezišť cínu na území Malajského poloostrova sílila rivalita mezi domorodými vládci a čínskými podnikatelskými sdruženími, která brzy získávala těžbu cínu pod svou kontrolu (Šanc 2007: 178–179, Filip 1983: 13–14).

²⁵ K UMNO se v roce 1951 přičlenil etnický čínský subjekt Malajské čínské sdružení (Malayan Chinese Association, MCA), čímž došlo k utvoření politické strany „Aliance“. Později se k Alianci připojil Malajský indický kongres (Malayan Indian Congress), reprezentující malajské Indy (Šanc 2007: 181).

²⁶ Kvůli britské tezi, že území osídlené z velké části Číňany, by ještě více zhoršilo vztahy etnických skupin obývajících Malajsko, nebyl zakládajícím členem federace Singapur (Šanc 2007: 182).

diskriminaci nemalajských etnik ve federaci a horšící se ekonomické situaci²⁷ z federace roku 1965 vystoupil (Šanc 2007: 182–183).

3.5 Formování státu Spojené arabské emiráty

„Mladý stát – Spojené arabské emiráty – vznikl teprve v roce 1971. Jeho území bylo dříve známo jako Pirátské pobřeží a později jako Smluvní Omán. Jsou to jména, která si žádný stát nevybírám sám, nýbrž která mu byla vnucena v době jeho koloniální závislosti“ (Filip 1979: 110). Důležitým mezníkem pro kulturní formování těchto končin bylo 7. století našeho letopočtu, kdy se na území dnešních Spojených arabských emirátů začal rozšiřovat islám a zároveň se země dostala do závislosti na chalífátu²⁸. Podobně jako v případě Malajsie i do SAE začali v 16. století přicházet Portugalci, následováni Holanďany a Brity, s vidinou podmanění si strategických cest (Hormuzský průliv) k „východnímu“ obchodu. Portugalci vybuodovali na pobřeží SAE několik přístavů (Rás al-Chajma) a opevnění. Éra portugalských kolonizátorů skončila po opuštění Ománu v roce 1650. Následně došlo k tvrdému konkurenčnímu boji mezi Holanďany a Brity (Heard-Bey 1982: 271–273). V roce 1776 vymizel vliv holandských kolonizátorů a tuto oblast plně ovládla Británie. Následkem toho si utvořila na dlouhou dobu předmostí pro své panství v Indii (Filip 1979: 112).

3.5.1 *Příchod Britů*

Od 17. do 19. století sloužilo nynější území federace SAE jako základna činnosti především evropských, ale i orientálních pirátů (podle nich získalo zeměpisné označení Pirátské pobřeží). Toho v 18. století²⁹ využila Británie, která pod záminkou ochrany proti pirátům intervenovala v této oblasti a násilně zlomila odpor arabských

---

²⁷ Především důsledkem ozbrojeného konfliktu Malajsie s Indonésií (Šanc 2007: 183).

²⁸ „Instituce chalífátu, následnictví proroka (Muhammada) ve vedení obce, se týkala jak náboženské, tak světské moci. Chalífa byl vrchním velitelem, řídil náboženský život a vyžadoval ve smyslu slova chalífa projevy úcty, které byly dříve prokazovány Prorokovi (iEncyklopedie.cz 2007).

²⁹ Většina státních příslušníků dnešních SAE jsou potomky dvou domorodých seskupení – Qawasim a Bani Yas. Tyto konfederace kmenů vládly v SAE během 18. století. Potomci Qawasimů, námořních obchodníků, převažují dnes v emirátech Ras al-Chajma a Šardža. Potomci Bani Yasů, zemědělců, tvoří převážnou část populace v Abú Zabí a Dubaji (Mongabay.com 2006).

šejchátů³⁰. Pod nátlakem britské vlády v roce 1820 podepsali vládcí většiny emirátů Pirátského pobřeží (Abú Zabí, Dubaje, Šardži, Adžmánu a Ummu al-Kúvajn) a Bahrajnu smlouvu „o věčném míru na moři“. Smlouvou deklarovali, že se vyvarují ozbrojeným útokům na veškerá plavidla, a přislíbili účast při zabraňování druhým v pirátství. Podpisem této listiny vznikl nový název země – Smluvní Omán. Oficiálně došlo k vyhlášení protektorátu nad Smluvním Ománem v roce 1892 (Mongabay.com 2006, Filip 1979: 113).

První z celkově dvou historicky nejdůležitějších událostí se odehrála v roce 1962, kdy v zemi nastala nová éra objevením ropy. Následkem toho došlo k zintenzivnění intrik naftových společností o ovládnutí území, ale na druhé straně i k rostoucí prosperitě země (převážně emirátů Abú Zabí a Dubaj) z tohoto nového bohatství (Mongabay.com 2006, Filip 1979: 113). Druhým mezníkem byl rok 1968, ve kterém uzavřelo sedm emirátů Smluvního Ománu, Katar a Bahrajn dohodu o sjednocení pod „Federaci arabských emirátů Arabského zálivu“. Avšak následné rozpory mezi signatáři zapříčinily, že tato idea federace nedostála realizace v praxi. Byl to ovšem úvodní impulz, jenž vedl k jednání, které vyvrcholilo 18. července 1971, uzavřením dohody o vytvoření Spojených arabských emirátů. Mezi signatáře patřili vládcí šesti emirátů Smluvního Ománu (Abú Zabí, Dubaj, Šardža, Adžmán, Umm al-Kúvajn, Fudžajra) a v únoru 1972 i vládce Ras al-Chajmy (Mongabay.com 2006). 1. prosince 1971³¹ skončila platnost všech smluv britské vlády s emiráty Smluvního Ománu. Téhož roku dne 2. prosince byl vytvořen nový stát – Spojené arabské emiráty (Abú Zabí, Dubaj, Šardža, Umm al-Kúvajn, Adžmán, Fudžajra a od února 1972 i Ras al-Chajma). Vláda Spojených arabských emirátů uzavřela s britskou vládou smlouvu o přátelství. Nový stát byl brzy poté uznán řadou států a byly s ním navázány diplomatické styky (Filip 1979: 129).

---

³⁰ Šejchát je územněsprávní celek v arabských zemích v čele s hlavou (šajchem) kočovného kmene nebo kmenového svazu. V současné době jsou šejcháty drobná knížectví na Arabském poloostrově a v oblasti Perského zálivu (iEncyklopedie.cz 2007).

³¹ Ke dni 20. prosince 1971 stáhli Britové svá vojska ze země. Po evakuaci britských jednotek převzal úlohu vojenských dotací Irán (Filip 1979: 129).

3.6 Srovnání vzniku obou federací

Po historickém exkurzu obou federací, jsem dospěl k názoru, že na proces vzniku Malajsie lze nejlépe aplikovat přístup Williama Rikera „coming together federations“, a to konkrétně zabrání sousedních států bez ekonomicky nákladného dobývání pouhou výměnou za ponechání určité míry autonomie a pocitu pokračující suverenity, spadající pod vojenské motivy vzniku federací. Toto stanovisko jsem zaujal především kvůli historické skutečnosti, že „Malajská federace vzniklá 1. února 1948 byla de facto sdružením malajských států se silnou centrální vládou. Uznávala však zároveň suverenitu jednotlivých vládců a zachovávala jejich výsadní postavení a práva“ (viz kapitola 3.4.1 *Příchod Britů*). Zároveň se jednalo o racionální akt malajsijské vládnoucí elity za účelem zachování vlastní bezpečnosti před agresivní Indonésií, bezpečnosti malajských etnik a rozšíření území – „Území Sabah a Sarawak byla v koncepci rozšíření Malajské federace, jelikož na těchto území tvořili značnou část obyvatelstva Malajci nebo malajsky hovořící lidé. Tak vznikla 16. září 1963 Malajsijská federace – Malajsie“ (viz kapitola 3.4.1 *Příchod Britů*).

O mnoho složitější je přiřadit motiv vzniku federace k Spojeným arabským emirátům. Osobně se domnívám, že v případě SAE lze nejspíše aplikovat model přeměny konfederace na federaci, kde konfederace kmenů (konkrétně Qawasimů a Bani Yas) byla přeměněna 2. prosince 1971 ve federaci SAE. Potomci Qawasimů a Bani Yas tvoří převážnou část nynější populace v emirátech Abú Zabí, Dubaj, Ras al-Chajma a Šardža. Ovšem tak jak již to v politické vědě bývá, nelze daný model aplikovat beze zbytku, a proto i v případě SAE můžeme nalézt určité indikátory, dle kterých můžeme ke vzniku federace SAE přiřadit i jiné motivy. Například racionální volbu elit za účelem zachování bezpečnosti před rostoucím vlivem okolních států v regionu – „Ke dni 20. prosince 1971 stáhli Britové svá vojska ze země. Po evakuaci britských jednotek převzal úlohu vojenských dotací Irán“ (viz kapitola 3.5.1 *Příchod Britů*).

Zároveň v případě vzniku obou federací nelze opomenout vliv Velké Británie, plynoucí ze snahy Britů o udržení strategických cest (Malacký a Hormuzský průliv) k „východnímu obchodu“. Nastavení britského rezidentského systému přispělo k téměř nekontrolovatelné individualistické politice rezidentů v jednotlivých státech

(emirátech) a celkovému růstu heterogenity mezi těmito federálními jednotkami. Každá jednotka si vytvářela své vlastní zákony, daňovou politiku i individuálně hospodařila s půdou. Tento stav se stal jedním z hlavních impulzů k vytvoření pevnějšího sepětí jak malajských států, tak arabských emirátů (Filip 1983: 15).

3.7 Federalismus Malajsie – rozdělení pravomocí

3.7.1 Federální úroveň

Hlavou státu je svrchovaný panovník³² – král Malajsie³³ (malajsky Yang di-Pertuan Agong), volen (na základě seniority) na pětileté funkční období z řad dědičných vládců devíti malajských států³⁴ (sultanátů) (Laws of Malaysia 2006: Článek 32). Tento systém vytváří rotaci funkce mezi dědičnými vládci, kteří jsou často označováni jako obránci federalismu, jelikož zajišťují kontinuitu se současným politickým systémem (Means 2005). Mezi pravomoci, které náleží výhradně panovníkovi, patří jmenování předsedy vlády, rozpouštění parlamentu a svolávání zasedání Rady vládců (Conference of Rulers) (Laws of Malaysia 2006: Článek 40A).

Nejvyšší institucí v Malajsii je formálně označena Rada vládců (Conference of Rulers, malajsky Majlis Raja-Raja), která je tvořena vládci (dědiční vládci 9 států a guvernéri států Melaka, Penang, Sabah, Sarawak) jednotlivých států Malajsijské federace. Mezi její hlavní pravomoci patří volba krále Malajsie, vydávání stanovisek k národnostní politice a tvorba rozhodnutí o rozšíření náboženských úkonů a obřadů federace jako celku. Bez souhlasu Rady vládců nemůže Malajský parlament přijmout žádný zákon regulující postavení a pravomoci vládců států Malajsie³⁵ (Laws of Malaysia 2006: Článek 38).

Dalšími důležitými držiteli federální výkonné moci jsou vláda a kabinet. Rozdělení vlády³⁶ a kabinetu³⁷ odpovídá westminsterské tradici. Kabinet je tvořen ministry, jenž

---

³² Panovník vykonává převážnou část svých pravomocí na základě doporučení kabinetu (předsedy vlády), jeho funkce je tedy omezená na ceremoniální a symbolické úkony (Šanc 2007: 184).

³³ V současné době je králem Malajsie Tuanku ABDUL HALIM Mu'adzam Shah (CIA 2013a).

³⁴ Z tohoto důvodu bývá Malajsie označována jako tzv. volební monarchie (elective monarchy) (Šanc 2007: 184).

³⁵ Zároveň by měl Malajský parlament konzultovat s Radou vládců změny zákonů, týkající se práva národnostních skupin v Malajsii (Laws of Malaysia 2006: Článek 38).

³⁶ Vláda je kolektivně odpovědná parlamentu (Laws of Malaysia 2006: Článek 43).

zpravidla disponují členstvím v dolní komoře parlamentu. Vládou je nazýváno kolegium uskupené z ministrů, ministerských zástupců (Deputy ministers)³⁸ a parlamentních tajemníků (Parliamentary Secretary)³⁹ (Laws of Malaysia 2006: Článek 43A, 43B, 43C). Federální kabinet sdílí nejdůležitější rozhodovací pravomoci v oblasti obrany, vnitřní bezpečnosti státu, zahraničních věcí, federálního občanství, financí, obchodu, průmyslu, dopravy, občanského a trestního práva, školství, zdravotnictví, daní, práce a sociálního zabezpečení (Laws of Malaysia 2006: Článek 74). Rozsáhlý seznam rozhodovacích pravomocí této instituce činí z Malajsie federaci s velmi silným postavením ústřední vlády (Means 2005).

Legislativním orgánem federace je parlament, skládající se z panovníka, sněmovny reprezentantů a senátu (Laws of Malaysia 2006: Článek 44). Sněmovna reprezentantů (malajsky Dewan Rakyat) se skládá z 222 volených členů (The Official Portal of Parliament of Malaysia 2013a). Sněmovna reprezentantů osamoceně schvaluje návrh státního rozpočtu, pokud jej neschválí, tak dochází k pádu kabinetu. Pád kabinetu může dolní komora parlamentu zapříčinit i prostřednictvím institutu vyjádření nedůvěry (Laws of Malaysia 2006: Článek 46, The Official Portal of Parliament of Malaysia 2013).

V Senátu Malajsie (Dewan Negara) zasedá 70 senátorů, kde 26 senátorů (s tzv. státním mandátem) je voleno parlamenty 13 federálních států (za každý stát po dvou senátorech) a 44 senátorů (s tzv. federálním mandátem) je jmenováno panovníkem na návrh předsedy vlády. Během výběru senátorů by měla být zohledňována reprezentace národnostních menšin (The Official Portal of Parliament of Malaysia 2013b). V praxi byl ale senát navržen tak, aby reprezentoval stavy a byl oporou proti pronikání práv států do federálního systému. Svou úlohu zde sehrává vládnoucí strana Národní fronta⁴⁰, jež získává většinu nejméně v devíti státních celcích⁴¹, senátoři jsou tak

---

³⁷ Premiérem je jmenován poslanec dolní komory parlamentu, který oplývá v očích panovníka největší šancí na získání většiny hlasů Sněmovny pro svůj kabinet (Laws of Malaysia 2006: Článek 40A). Od roku 2009 je premiérem NAJIB Razak (CIA 2013a).

³⁸ Zastupujícím ministrem je člen jedné z komor parlamentu, jmenován panovníkem dle návrhu předsedy vlády (Laws of Malaysia 2006: Článek 43A).

³⁹ Parlamentní tajemníci jsou nápomocní ministrům a zastupujícím ministrům při výkonu jejich funkcí (Laws of Malaysia 2006: Článek 43B).

⁴⁰ Národní fronta (Barisan Nasional – BN) je uskupením 14 politických stran, tři nejvýznamnější reprezentují hlavní etnické skupiny Malajsie, tj. Sjednocená malajská národní organizace (UMNO), Malajské čínské sdružení (MCA) a Malajský indický kongres (MIC). Předchůdcem Národní fronty byla tzv. Aliance (Šanc 2007: 192).

vybírání za jejich věrnost a službu vládnoucí straně. Proto se důležitým zdrojem patronátu nad rozhodnutími senátu stává Národní fronta. Senát v Malajsii tedy neplní funkci ochránce zájmů státu⁴², ba naopak podporovatele právních předpisů, pocházejících z dolní komory parlamentu (Means 2005, The Official Portal of Parliament of Malaysia 2013a).

3.7.2 Subfederální úroveň

Malajsie je složena z devíti států – konstitučních monarchií (Johor, Kedah, Kelantan, Negeri Sembilan, Pahang, Perak, Perlis, Selangor, Terengganu) a čtyř států, v jejichž čele stojí guvernér (Sabah, Sarawak, Penang, Melaka). Každý z těchto států disponuje jednokomorovým parlamentem. Stanovení počtu členů státních parlamentů je v kompetencích jednotlivých států⁴³. Federální teritoria (Kuala Lumpur, Putrajaya, Labuan) jsou spravována ministerstvem pro federální teritoria (Laws of Malaysia 2006: Článek 71–72, Šanc 2007: 195–196). Každý stát má ústavu, která musí obsahovat „základní ustanovení“, stanovené v osmé listině federální ústavy, čímž ukládá určitý stupeň uniformity všech států Malajsie. Rozsáhlý seznam pravomocí federální vlády nenechal prakticky žádný prostor pro uplatnění států. Státy mají pouze primární odpovědnost za zemi a zemědělství, místní samosprávy a služby, správu islámu a malajské zvykové právo (Laws of Malaysia 2006: Článek 95B). Vzhledem k tomu, že uvedené pravomoci států jsou méně relevantní, byly dodatečné pravomoci svěřeny nově přistoupeným státům Sarawak a Sabah⁴⁴, čímž vznikl federální systém s nerovnými pravomocemi mezi voliči jednotlivých států (Means 2005).

---

⁴¹ V posledních parlamentních volbách z roku 2008 došlo k výraznému oslabení vládní koalice. Ta ztratila v parlamentu ústavní většinu a prohrála v pěti státech federace, nadále však disponuje většinou ve federálním parlamentu (The Malaysian Insider 2013).

⁴² Např. ústavní změna nevyžaduje účast zástupců států, s výjimkou států Sabah a Sarawak (Laws of Malaysia 2006: Článek 15).

⁴³ Johor 56 členů, Kedah 36, Kelantan 45, Melaka 28, Negeri Sembilan 36, Pahang 42, Penang 40, Perak 59, Perlis 15, Sabah 60, Sarawak 71, Selangor 56, Terengganu 32 (The Official Portal of Parliament of Malaysia 2013c).

⁴⁴ Např. nesmí dojít ke změně federální ústavy států Sabah a Sarawak, jestliže se daný návrh týká občanství Malajsie, odvolání soudců, finančních ujednání mezi federací a státy, rozdělení státu a změn při přijímání zákonů (Laws of Malaysia 2006: Článek 161E).

Také fiskální opatření, uvedená v ústavě, upřednostňují federální vládu. Všechny hlavní daňové pravomoci jsou přiřazeny k federální vládě⁴⁵. Státy získávají pouze určitý podíl z tržby oleje (přímořské státy i z pobřežní produkce), vypočtený dle počtu obyvatel a počtu kilometrů silnic v daném státu (Laws of Malaysia 2006: Listina 10). V roce 2012 představovaly federální příjmy 23,1 % hrubého domácího produktu (HDP), zatímco kombinované příjmy států, včetně federálních grantů, jen 2,85 % HDP. Federální granty pro státy činily 0,705 % HDP. Měřeno relativní velikostí výnosů, to znamená, že federální vláda má víc jak osmkrát větší příjmy než státy federace (Trading Economics 2012). Tento systém vytvořil státní finanční deficity a přinesl do rukou federální vlády mimořádně silný pákový efekt nad politikou a politiky na státní úrovni. Omezená základna státních příjmů má tendenci vytvářet příliš rychlé vyčerpávání zdrojů od státních orgánů, a tím i poskytovat lukrativní příležitosti pro vysokou míru korupce ze strany státních orgánů, které ovládají přidělování licencí těžby surovin⁴⁶ (Means 2005).

Tabulka č. 2 Státy Malajsie

Stát	Počet obyvatel	Rozloha (km ²)	HDP (MYR ⁴⁷ Miliard)	Národnostní složení státu	Klima
Federální teritorium Kuala Lumpur	1,7 mil.	240	86	44% Malajci, 43% Číňané, 10% Indové, 3% ostatní	tropické s extrémní vlhkostí
Fed. ter. Labuan	90 000	90	3	33% brunejští Malajci,	tropické s extrémní vlhkostí

⁴⁵ Mezi největší zdroje federálních příjmů patří přímé daně, ropné daně a individuální daň z příjmu (Trading Economics 2012).

⁴⁶ Hlavní nerostné bohatství Malajsie tvoří cín, měděné rudy, ropa a zemní plyn, jež patří k hlavním devizovým zdrojům země. Vyskytují se zde i zásoby železné rudy, bauxitu, zlata, a menší ložiska wolframu (Malaysianminerals.com 2009).

⁴⁷ MYR je zkratka malajsijského ringgitu, 1 ringgit = 0,32 US dolaru (Kurzy měn 2013).

				11% Číňané, 6% Kadazan Dusun ⁴⁸ , 50% ostatní	
Fed. ter. Putrajaya	70 000	40	25	97% Malajci, 1% Indové, 2% ostatní	tropické s extrémní vlhkostí
Johor	3,4 mil.	19 000	53	54% Malajci, 35% Číňané, 7% Indové	tropické s extrémní vlhkostí
Kedah	2 mil.	9 500	19	76% Malajci, 14% Číňané, 7% Indové	tropické
Kelantan	1,6 mil.	15 000	10	95% Malajci, 5% Thajci	tropické
Melaka	840 000	1 500	16	57% Malajci, 32% Číňané, 8% Indové,	tropické s extrémní vlhkostí
Negeri Sembilan	1,1 mil.	6 500	21	60% Malajci, 22% Číňané, 13% Indové	tropické
Pahang	1,5 mil.	36 000	25	75% Malajci, 14% Číňané, 4% Indové	tropické
Perak	2,4 mil.	21 000	31	56% Malajci, 29% Číňané, 12% Indové	tropické s extrémní vlhkostí
Perlis	200 000	800	3	80% Malajci, 10% Číňané,	tropické s extrémní

⁴⁸ Kadazan Dusun je křesťanská etnická skupina, nacházející se ve federálním teritoriu Labuan a státě Sabah (The Source of Malaysia's Official Statistics 2011).

				2% Indové	vlhkostí
Penang	1,6 mil.	1 000	48	46% Číňané, 43% Malajci, 10% Indové	tropické s extrémní vlhkostí
Sabah	3,2 mil.	73 600	33	28% Filipínci, 20% Malajci, 18% Kadazan Dusun, 14% Bajau ⁴⁹ , 10% Číňané	rovníkové (ani extrémně horké, ani extrémně chladné)
Sarawak	2,5 mil.	124 450	53	29% Iban ⁵⁰ , 24% Číňané, 23% Malajci, 16% ostatní	rovníkové (ani extrémně horké, ani extrémně chladné)
Selangor	5,6 mil.	8 100	119	53% Malajci, 28% Číňané, 13% Indové	tropické
Terengganu	1,2 mil.	13 030	15	95% Malajci, 3% Číňané, 1% Indové	tropické s extrémní vlhkostí
SAE	29 mil.	329 850	560	50% Malajci, 24% Číňané, 11% Původní obyv. (Orang Asli),	tropické

⁴⁹ Bajau je původní etnická námořní skupina z jihovýchodní Asie. (The Source of Malaysia's Official Statistics 2011).

⁵⁰ Iban jsou potomci dajackých kmenů z Bornea, jenž prosluly jako silné a dobře válčící jednotky (The Source of Malaysia's Official Statistics 2011).

				7% Indové, 8% ostatní	
--	--	--	--	--------------------------	--

Zdroj: (The Source of Malaysia's Official Statistics 2011)

3.8 Federalismus Spojených arabských emirátů – rozdělení pravomocí

3.8.1 Federální úroveň

Federální úroveň SAE tvoří tyto politické orgány: Nejvyšší rada vládců SAE, Prezident SAE, Vláda SAE a Národní shromáždění SAE (National Legislative Bodies 2013: Článek 45).

Nejvyšší rada vládců (The Supreme Council of the Union) je nejvyšší orgán federace. Skládá se ze všech sedmi vládců jednotlivých emirátů. Každému emirátu náleží jeden hlas při jednání Nejvyšší rady vládců. Mezi pravomoci Nejvyšší rady vládců SAE patří: formulace obecné politiky SAE; zvážení všech záležitostí, které vedou k dosažení cílů federace a společným zájmům členských emirátů; ratifikace smluv a mezinárodních dohod; schválení veškerých zákonů federace před jejich vyhlášením; volba prezidenta (ze svého středu) a nejvyšší dohled nad záležitostmi federace obecně. Rada je schopna delegovat pravomoci k jiné instituci. Aby rozhodnutí Nejvyšší rady vládců bylo platné, musí jej schválit pět ze sedmi členů tohoto orgánu za předpokladu, že pětičlenná většina zahrnuje i hlasy Abú Zabí a Dubaje. Menšina podléhá názoru většiny (National Legislative Bodies 2013: Článek 46–50).

Prezident je volen Nejvyšší radou (z řad členů Nejvyšší rady) na pětileté funkční období, ovšem podle tradice je prezidentem SAE vždy zvolen stávající vládce z Abú Zabí (viceprezidentem vládce z Dubaje). Krom pětiletého intervalu ústava nestanovuje pro Nejvyšší radu vládců žádné další limity prezidentské volby⁵¹, avšak neformálně mají emiráty Abú Zabí a Dubaj ve volbách do funkce prezidenta efektivní právo veta. Prezident federace plní tyto pravomoci: jmenování premiéra se souhlasem Nejvyšší rady vládců, svolává společné zasedání Nejvyšší rady vládců a Vlády SAE, interně

⁵¹ Poslední prezidentské volby se konaly v roce 2009, na další funkční období byl potvrzen KHALIFA bin Zayid Al-Nuhayyan (CIA 2013b).

zastupuje federaci, jmenuje diplomatické zástupce federace a propůjčuje vyznamenání a medaile cti (Ziegler 2013, National Legislative Bodies 2013: Článek 51–54).

Vláda federace se skládá z předsedy vlády, jeho zástupce a ministrů. Ministři jsou vybíráni z řad občanů, známých pro jejich schopnosti a zkušenosti. V praxi však ministerský post vykonává člen vládnoucích rodin SAE a běžný občan málokdy najde cestu do tohoto vysokého výkonného orgánu. Vláda je výkonný orgán federace, který pod kontrolou Nejvyšší rady vládců, nese odpovědnost za řešení všech vnitřních i vnějších záležitostí, týkajících se federace. V této oblasti je tudíž premiér s ministry kolektivně odpovědný Nejvyšší radě vládců (National Legislative Bodies 2013: Článek 55–67). Články 120 a 121 Ústavy SAE přidělují federální vládě pravomoci v oblasti zahraničních věcí, státní příslušnosti a přistěhovalectví, vzdělávání, zdravotnictví, měnové politiky, komunikačních službách, vymezení teritoriálních vod a bankovníctví (National Legislative Bodies 2013: Článek 120–121).

Národní shromáždění se skládá ze 40 členů. Dvacet poslanců jmenuje Nejvyšší rada vládců, dalších dvacet je voleno na čtyřleté období. Historicky první „volby“⁵² na území SAE se konaly v prosinci 2006. Omezený počet voličů vybíral z jednotlivých kandidátů, jelikož politické strany jsou v SAE zakázány. Podle ústavy je Národní shromáždění SAE zákonodárným a kontrolním orgánem, ve skutečnosti jsou však omezeny jeho pravomoci spíše na orgán poradní (poradenství Vládě SAE). Přesto se očekává, že se Národní shromáždění SAE v budoucnu rozvine v plnohodnotný parlamentní orgán. Již v dnešní době existuje řada navrhovaných politických reforem, včetně posílení legislativních a právních pravomocí, zvýšení počtu členů shromáždění apod. (Ziegler 2013, National Legislative Bodies 2013: Článek 68–93).

3.8.2 *Subfederální úroveň*

Navzdory jejich kulturnímu a kmenovému připojení pod federaci SAE, se jednotlivé emiráty profilují značnou rozmanitostí a diferenciací. Není divu, federace vznikala za velmi složitých podmínek. Vztahy mezi sousedními emiráty byly poznamenány intenzivní rivalitou a často zjevným nepřátelstvím. Podobně napjaté byly i vztahy mezi vládnoucími rodinami jednotlivých emirátů. Zároveň emiráty Abú

---

⁵² Voleb se účastnilo 129 274 oprávněných voličů (Ziegler 2013).

Zabí, Dubaj a Šardža měly již zkušenosti s ekonomickými a politickými inovacemi (finanční a správní orgány), zatímco zbývající emiráty byly pouze v procesu formování těchto orgánů. Vzhledem k tomuto nedostatku vhodných federálních základů, není překvapující, že si jednotlivé emiráty ponechávaly dlouhou dobu řadu významných pravomocí. V mnoha případech⁵³ (ropa, obrana, finance) to trvalo roky, než federální vláda převzala dané pravomoci na úkor jednotlivých emirátů, což vede dodnes řadu autorů k označování SAE za konfederaci (Peterson 2000).

Mezi sféry vlivu emirátů patří ty pravomoci, které nejsou výlučně přiřazené federální vládě (viz kapitola Vláda SAE), jako např. obrana a bezpečnost, poskytování veřejných služeb pro své obyvatele a zvyšování sociálních a ekonomických standardů. Emirát si zároveň může ponechat členství v organizacích OPEC a OAPEC, nebo se k nim může připojit (National Legislative Bodies 2013: Článek 117–121). V praxi však toto striktní vymezení ne vždy funguje. Např. federální vláda má sice formálně kontrolu nad financemi, ale v případě Abú Zabí, zdaleka největšího producenta ropy⁵⁴ SAE, je skutečný ropný přínos do federálního rozpočtu jen minimální, jelikož se od něho odečítají výdaje tohoto emirátu na dopravu a školství. V důsledku toho je federální vláda téměř zcela závislá na dobré vůli členských států k pokrytí nákladů. Další spornou oblastí je i obrana a bezpečnost. Při formování federace Spojených arabských emirátů bylo vytvořeno federální ministerstvo obrany se společnými vojenskými jednotkami UDF (Union Defense Force). Zatímco logika diktuje, že tímto krokem došlo k sloučení všech bezpečnostních jednotek pod UDF, politika tomu zabránila. Následky dřívějších sporů mezi emiráty, zášť z nově nabytého bohatství a síly Abú Zabí a ochrana jednotlivých vládnoucích rodin zapříčinily, že vedle sebe existuje neutrální UDF společně s dalšími bezpečnostními složkami každého z emirátů⁵⁵ (Peterson 2000).

---

⁵³ Např. Dubaj si udržel samostatné členství v Organizaci arabských zemí vyvážejících ropu (OAPEC) ještě řadu let po založení SAE v roce 1971 (Peterson 2000).

⁵⁴ Produkce ropy (počet barelů/den): Abú Zabí 2 565 000 (95 %), Dubaj 81 000 (3 %), Šardža 40 500 (1,5 %), Ras al-Chajma 13 500 (0,5 %), SAE 2,7 mil. (UAE 2013).

⁵⁵ Např. Dubai Defense Force, Sharjah National Guard apod. (Peterson 2000).

Tabulka č. 3 Emiráty SAE

Emirát	Počet obyvatel	Rozloha (km ²)	HDP (bilion dolarů)	Národnostní složení emirátu	Klima
Abú Zabí	2,4 mil.	69 000 (83 %)	212,4 (59 %)	26% státních příslušníků SAE, 74% expatriantů (Indové, Pákistánci, Bangladéšané)	horké, suché
Dubaj	2,1 mil.	5200 (6 %)	104,04 (28,9 %)	28% státních příslušníků SAE, 72% expatriantů	pouštní
Šardža	800 000	2600 (3 %)	26,64 (7,4 %)	53% státních příslušníků SAE, 47% expatriantů	horké pouštní
Ras al-Chajma	261 000	1700 (2 %)	6,84 (1,9 %)	68% státních příslušníků SAE, 32% expatriantů	pouštní
Adžmán	237 000	2600 (3 %)	4,32 (1,2 %)	45% státních příslušníků SAE,	horké pouštní

				55% expatriantů	
Fudžajra	130 000	1500 (1,8 %)	4,32 (1,2 %)	79% státních příslušníků SAE, 21% expatriantů	horké pouštní
Umm al-Kúvajn	72 000	1000 (1,2 %)	1,44 (0,4 %)	65% státních příslušníků SAE, 35% expatriantů	pouštní
SAE	6 mil.	83 600	360	44% státních příslušníků SAE, 56% expatriantů	horké, suché

Zdroj: (UAE 2013, National Bureau of Statistics 2012)

3.9 Federalismus Malajsie a Spojených arabských emirátů v souhrnném srovnání

Prvním kritériem, kterým se ve své závěrečné komparaci budu zabývat, je rozdělení kompetencí na jednotlivé vládní úrovně, a tedy rozlišováním mezi federalismem duálním a organickým (kooperativním). V případě Malajsie je toto dělení poměrně složité, jelikož existuje určitá disparita mezi tím, jak by měla formálně federace Malajsie fungovat, a jak reálně funguje. Z formálního hlediska se Malajsie spíše přibližuje modelu organickému federalismu, neboť ústava stanovuje širokou škálu koordinačních pravomocí⁵⁶, jenž vyžadují větší nutnost spolupráce mezi jednotlivými funkčními oblastmi. Zároveň federální vláda poskytuje jednotlivým

⁵⁶ Mezi koordinační pravomoci patří školství, urbanismus, zavlažování, kultura, sport, bydlení, ochrana zvířete a národních parků, sociální péče apod. (Laws of Malaysia 2006: Článek 94).

státům finanční pomoc⁵⁷, což je typickým znakem organického modelu federalismu – „Federální granty pro státy činily 0,705 % HDP“ (viz kapitola 3.7.2 *Subfederální úroveň*). Z neformálního hlediska bych se však přikláněl k názoru, že je Malajsie blíže nakloněna duálnímu federalismu, jelikož v praxi bývá převážná část stanovisek přijata bez zaangažování regionálních aktérů (států), a centrální úroveň je tedy do velké míry nezávislá na rozhodnutí úrovně lokální – „Rozsáhlý seznam pravomocí federální vlády nenechal prakticky žádný prostor pro uplatnění států“ (viz kapitola 3.7.2 *Subfederální úroveň*).

Federalismus SAE bych z formálního i neformálního hlediska přiřadil spíše k duálnímu modelu, a to i přesto, že není ústavou zcela přesně vymezen výčet legislativních a exekutivních pravomocí mezi centrem a místními jednotkami státu – „Podle ústavy mezi sféry vlivu emirátů patří ty pravomoci, které nejsou výlučně přiřazené federální vládě“ (viz kapitola 3.8.2 *Subfederální úroveň*). Avšak podobně jako u malajsijského federalismu v praxi nedochází k přílišné kooperaci s emiráty (vyjma Abú Zabí a Dubaje) při tvorbě stanovisek. Ba naopak vztahy mezi vládou a emiráty lze do jisté míry charakterizovat jako napjaté a vyostřené (federalizující tendence Abú Zabí vs. konfederalizující tendence Dubaje nebo – „Vztahy mezi sousedními emiráty byly poznamenány intenzivní rivalitou a často zjevným nepřátelstvím“ (viz kapitola 3.8.2 *Subfederální úroveň*). I v otázce finanční pomoci federalizovaným jednotkám se SAE řadí blíže duálnímu federalismu, protože v SAE neexistuje instituce finančních grantů, naopak federální vláda je při pokrývání nákladů téměř zcela závislá na dobré vůli členských států. Proto bych připodobnil federalismus SAE spíše k federalismu duálnímu.

Druhým rozlišovacím kritériem je rovnoměrnost rozdělení kompetencí na jednotlivé vládní úrovně, podle které můžeme rozlišit federalismus symetrický a asymetrický. Zde bych se přikláněl k názoru, že se jak v případě Malajsie, tak SAE, jedná o federalismus blížící se více asymetrickému uspořádání. Z tabulky č. 2 je zřejmé, že se politické jednotky Malajsie liší rozlohou, počtem obyvatel, ekonomickým postavením, klimatickými podmínkami i rozvrstvením sociálních skupin s odlišnými kulturními vzorci. Asymetričnost států Malajsie zapříčiňují

---

⁵⁷ Finanční grant viz Laws of Malaysia 2006: Článek 98.

především státy Sabah a Sarawak, které se staly součástí federace jako poslední. Tím jim byly dodatečně svěřeny relevantní pravomoci a zároveň se nejvíce odlišují podle tartlonových kritérií od ostatních států Malajsie. Podstatné rozpočtové přiděly a rozvojové fondy z centrální vlády spolu s dalšími zdroji příjmů pro státy severního Bornea (dle desátého dodatku federální ústavy) umožnily, aby státy Sabah a Sarawak započaly rozsáhlý rozvoj infrastruktury a pokračovaly v moderní transformaci jejich ekonomiky. Díky této asymetričnosti se Sabah a Sarawak řadí mezi státy Malajsie, kterým stávající rozložení sil ve federaci vyhovuje. Proto pouze vysocí představitelé ze severu Bornea predikují současnému federalismu v Malajsii nadějně vyhlídky do budoucna. Konkrétně prostřednictvím lepšího porozumění, úctě a přístupu všech Malajců k ústavním zárukám přiznaných Sabahu a Sarawaku, bude v Malajsii zajištěna politická stabilita a bezpečnost. Dále je podle nich pro Malajsii zásadní zůstat odolnou a harmonickou federací, rozvíjet progresivní národ, a to jak na státní a národní úrovni, tak i u lidí samotných. Lidé by měly řešit své záležitosti a vztahy s ostatními v souladu s federální ústavou, jakožto nejvyššího práva federace, kde jsou pevně zakořeněny i ústavní záruky států Sarawak a Sabah. Vysoce uznávaný právník Tun Mohd Suffian ze Sabahu hodnotí současný stav federace takto: „Díky dobré vůli a rozumu na straně našich vůdců a našich lidí, federální ústava funguje zatím dobře. Doufáme, že bude i nadále pracovat stejně dobře, a to tak že bude zajišťovat mír a prosperitu v zemi.“ (The Borneo Post 2011). Tedy i v samotném pohledu na federalismus v Malajsii se liší státy Sabah a Sarawak od zbytku federace. Jediným homogenizačním prvkem je ten fakt, že každá členská jednotka má ústavu, která musí obsahovat „základní ustanovení“, stanovené v osmé listině federální ústavy, čímž ukládá určitý stupeň uniformity všech států Malajsie. Proto označují federální systém Malajsie jako asymetrický s nerovnými pravomocemi jednotlivých států.

Obdobně je tomu i u federace SAE, kde je z tabulky č. 3 patrný převládající stupeň asymetrie mezi politickými jednotkami, a to především kvůli emirátu Abú Zabí. Emirát Abú Zabí dominuje federaci z hlediska rozlohy, počtu obyvatel i ekonomických a politických indikátorů. Zároveň právo veta při rozhodování o klíčových otázkách federace z něj dělá hegemonu federace v pravém slova smyslu. Přesto bych SAE označil jako méně asymetrické než Malajsii, neboť za

homogenizační faktory lze v případě SAE považovat klimatické podmínky⁵⁸ a výrazně podobnou strukturu společnosti, kde i přes různorodost etnického složení mají občané SAE tendenci sdílet náboženské, sociální a ekonomické cíle a hodnoty a podporují stávající politické struktury⁵⁹ (Peterson 2000, The World Bank Group 2012).

Rozlišovacím kritériem číslo tři je míra centralizace/decentralizace center politické moci, podle které můžeme vymezit federalismus centralizovaný a decentralizovaný. Malajsijský federalismus bych definoval jako velmi centralizovaný, až nátlakový. Toto stanovisko opírám o tři hlavní pilíře: ústavní pořádek, politická situace a řízený proces ekonomického vývoje. Ústavní uspořádání, jak vyplývá z kapitoly 3.7 Federalismus Malajsie – rozdělení pravomocí, upřednostňuje postavení federální vlády v legislativních jurisdikcích na úkor států. Na rozdíl od federální „vysoké politiky“ v oblasti zahraničních věcí, obrany apod., zahrnuje rozsah pravomocí států pouze irelevantní sféru vlivu. Příliš centralizovaná povaha malajsijského federalismu byla diskutována i u akademiků a aktivistů občanské společnosti, kteří odsuzují těsnou kontrolu centra nad lokálními vládami. Jak poznamenal významný ústavní právník Shad Saleem Faruqi: „Ani v literě zákona, ani ve své praxi, není Malajsie pravou federací, neboť se zde vyskytuje obrovská převaha moci centrální vlády. Existuje mnoho způsobů, jak může bez obtíží centrum zasahovat do práv států.“ (Ng 2012). Druhým pilířem je politická situace v Malajsii. Více než padesátiletá vláda politického uskupení Národní fronty (viz kapitola 3.7.1 *Federální úroveň*), s existencí donucovacích vládních předpisů, zrušením voleb v jednotlivých státech atd., usnadnila také cestu k centralizované podobě federalismu v Malajsii. Za její vlády došlo k politizaci byrokracie, okleštění pozic senátu jako ochránce zájmů států a politickému odstranění vůdců Národní fronty, kteří se snažili posílit pravomoci federálních jednotek.

Třetím pilířem, řízeným procesem ekonomického vývoje, zamýšlím fiskální opatření, daná ústavou, podtrhující dominantní postavení centrální vlády. Vhodným

---

⁵⁸ Apolitický faktor klimatu (oproti zbývajícím politickým faktorům) zmiňuji z toho důvodu, abych obsáhl do úplnosti výčet znaků symetrického/asymetrického federalismu dle Charlese Tarltona.

⁵⁹ Tento výrok jsem opřel o následné výsledky konceptu Efektivity vládnutí, kde součástí ukazatele politické stability je i index důvěry/nedůvěry v politické instituce v dané zemi, který přiřkl vyšší percentil na stranu SAE (The World Bank Group 2012). Zároveň jako kulturní a společenský sjednocující prvek působí v SAE i náboženství (islám), který převládá u 96 % populace Spojených arabských emirátů.

příkladem této centrální dominance je postavení státu Penang, který i přes poměrně vysoký počet obyvatel získává nízký podíl z federálních zdrojů, jelikož je to stát o malé rozloze a bez nerostného bohatství. Tento podíl vystačí na pokrytí provozních výdajů, nikoliv už však na rozvoj tohoto státu. Ironie této situace sahá k povaze federalismu v Malajsii. Nedostatek finančních prostředků na rozvoj států je v podstatě výsledkem toho, že většina přímých i nepřímých daní končí u federální vlády. Tento fakt se diametrálně liší od jiných federálně správních modelů, kde je více finanční autonomie a vyšší míra sdílení financí mezi státní a místní úrovní. Takovýto stav vede k pocitu bezvýchodnosti a nespravedlnosti u některých malajsijských států (Loh 2011).

O mnoho složitější je zařadit federalismus SAE. Z kapitoly 3.8.1 *Federální úroveň* je patrná centrální dominance Nejvyšší rady vládců SAE (konkrétně Abú Zabí). Toto těleso tvoří ale vládcí jednotlivých emirátů, což signalizuje alespoň minimální rozložení politické moci i mezi členské jednotky. Zároveň v historickém exkurzu (kapitola 3.5), ve vzniku federace SAE (kapitola 3.6) a v kapitole 3.8.2 *Subfederální úroveň* můžeme nalézt prvky, které řadí SAE blíže k decentralizované podobě federalismu. Například ten fakt, že SAE vznikly přeměnou konfederace ve federaci, což zapříčinilo dlouhodobé spory mezi centrální a lokální úrovní při přerozdělování pravomocí, kde až po letech začala federální vláda formálně přebírat významné pravomoci na úkor jednotlivých emirátů (a stále v tomto nedokončeném procesu pokračuje). Proto bych (původně silně decentralistický) federalismus SAE označil dnes za mírně decentralistický s přetrvávajícími sklony federální vlády k formálnímu centralismu. Jinak řečeno, federální vláda se snaží novelizacemi ústavy přetvořit historicky zakořeněný decentralismus (z původní konfederace) na centralistický federalismus, přičemž ale v praxi stále přetrvávají určité prvky decentralismu.

Dobře lze tento stav doložit na krizi během funkčního období „otce zakladatele SAE“ prezidenta Zayeda. V prosinci 1976 prezident Zayed hrozil (v okamžiku uplynutí svého funkčního období) odstoupením z prezidentské funkce, pokud jeho pravomoci nebudou posíleny a pokud nebudou schválena opatření pro zvýšení pevnosti federálního experimentu v SAE (vznik nové vlády). Nejvyšší rada vládců vyhověla požadavkům prezidenta Zayeda, a zároveň prodloužila jeho prezidentské funkční období na dalších pět let. Krize započala vznikem nové vlády na počátku roku

1977. Snížený počet členů nové vlády, včetně rostoucího počtu zástupců z emirátu Abú Zabí, vyslal jasný signál, že má být kladen větší důraz na racionalitu a pokles kompetencí jednotlivých emirátů. Neshody v Nejvyšší radě vládců a napětí mezi profederálními a antifederálními bloky vedlo ke konfliktu mezi prezidentem Zayedem (na jehož stranu se přidali vládci emirátů Šardža, Adžmán a Umm al-Kuvájn) a šejkem Rashidem z Dubaje (společně s vládcem Ras al-Chajmy). Frustrovaný Zayed jmenoval svého syna Sultána vrchním velitelem ozbrojených sil v SAE, což vyvolalo vztek na straně Rashida a emiráty Dubaj s Ras al-Chajmou cíleně ignorovaly rozhodnutí federální vlády. Řešení této krize bylo nalezeno v rámci kompromisu, kde Rashid převzal funkci předsedy vlády SAE, Dubaj tak získal silnější hlas ve federálních správních záležitostech a stal se neformálním ochráncem decentralizace v SAE (Khalifa Foundation 2013).

Podobné předhánění centralistických tendencí s historickým decentralismem můžeme spatřit i na příkladu ministerstva plánování v SAE. Oficiálně bylo ministerstvo plánování založeno, aby posilovalo centralistické tendence ve federaci. Avšak pod vedením bývalého velvyslance Saida Ghubashe ministerstvo připravovalo návrhy pětiletých plánů, které vyžadovaly značnou koordinaci mezi emiráty. I přes přetrvávající centralistické snahy federální vlády v tomto rezortu a odvolání Ghubashe z ministerské funkce, slouží dodnes ministerstvo plánování spíše k posílení decentralizace ve federaci a nutí jednotlivé emiráty „jít dopředu na vlastní pěst“ (Gulfnews.com 2010, Peterson 2000).

Posledním kritériem, které jsem představil v teoretické části, je míra omezení svobod občanů federace. Alfred Stepan takto dělil federace lid-omezující a lid-zmocňující. Jelikož se ale jedná o koncept, zkoumající instituce (pravomoci komor parlamentu, míra nadreprezentace apod.) ryze demokratických federací (Stepan 1999: 24), lze semidemokratickou Malajsii a nedemokratické SAE logicky označit za lid-omezující federace.

Tabulka č. 4 Shrnutí případových studií

Znaky	Malajsie	SAE
Rozloha	velký/středně velký stát	středně velký stát
Poloha	strategické postavení s přístupem k moři	strategické postavení s přístupem k moři
Vznik	„coming together federatins“ (sbíhající se federace)	přeměna konfederace ve federaci
Rozdělení kompetencí na jednotlivé vládní úrovně	duální federalismus	duální federalismus
Rovnoměrnost rozdělení kompetencí na jednotlivé vládní úrovně	asymetrický federalismus	asymetrický federalismus (méně než Malajsie)
Míra centralizace/decentralizace center politické moci	silně centralizovaný federalismus (nátlakový)	mírně decentralizovaný federalismus
Míra omezení svobod občanů federace	lid-omezující federalismus	lid-omezující federalismus

4. Efektivita vládnutí – Malajsie vs. Spojené arabské emiráty

Tabulka č. 5

Indikátory vládnutí KKZ (2011)	MALAJSIE			SPOJENÉ ARABSKÉ EMIRÁTY		
	Percentil ⁶⁰ (0-100)	Skóre ⁶¹ vládnutí	Počet zdrojů ⁶²	Percentil (0-100)	Skóre vládnutí	Počet zdrojů
Mínění a odpovědnost	33,8	-0,44	15	20,2	-0,98	11
Politická stabilita	52,4	+0,16	8	77,4	+0,96	8
Efektivita vlády	81,0	+1,00	10	77,7	+0,95	8
Regulační kvalita	74,4	+0,66	10	63,0	+0,40	8
Právní stát	66,2	+0,52	15	65,3	+0,46	12
Kontrola korupce	57,8	+0,00	14	82,5	+1,08	8
Výsledný průměr	60,9	+0,32	12	64,35	+0,48	9

Zdroj: (The World Bank Group 2012)

Jak jsem zmínil již v úvodu své bakalářské práce, i u indikátorů vládnutí KKZ se jedná o aplikaci převážně evropského konceptu na mimoevropské případové studie.

⁶⁰ Percentil vyjadřuje, jak se jednotlivý stát umístil v rámci všech ostatních států světa, nebo jinak vyjádřeno, kolik procent ostatních států dosáhlo horšího výsledku než on (např. umístil-li se stát na 93. percentilu, znamená to, že předstihl 93 % ostatních a jen 7 % ze všech testovaných států bylo lepších než on) (The World Bank Group 2012).

⁶¹ Skóre vládnutí měří na stupnici od -2,5 do +2,5. Vyšší (plusové) hodnoty odkazují k efektivnějšímu stupni vlády (The World Bank Group 2012).

⁶² Tabulka udává počet jednotlivých datových zdrojů, na nichž je založen výsledek souhrnného indikátoru. Mezi nejčastější zdroje patří např.: Freedom House, Global Integrity Index, Economist Intelligence Unit, Institutional Profiles Database (The World Bank Group 2012).

Přesto se domnívám, že v tomto případě mají svou vypovídající hodnotu, a to především při posuzování praktického fungování obou federací, jež nevychází čistě z ústavního uspořádání obou států. Ba naopak je založeno na subjektivním posouzení odborníků, podnikatelů a názoru veřejnosti.

Indikátory KKZ poměrně jednoznačně přisoudily větší míru efektivity vládnutí Spojeným arabským emirátům⁶³. Za tímto výsledkem do značné míry stojí indikátory politické stability a kontroly korupce, kde SAE dosáhly výrazněji lepšího umístění než Malajsie. Příčinu tohoto faktu, především vysoké politické stability, spatřuji v nedemokratickém uspořádání SAE, kde občané nedisponují možností vybírat a nahrazovat vládnoucí elity (viz kapitola 3.8.1 *Federální úroveň*), a tím není ohrožena kvalita správy věcí veřejných nečekanými změnami ve vládě, jenž mají přímý vliv na kontinuitu politik. Zároveň omezení cirkulace elit SAE způsobuje restrikcii vstupu cizích „zkorumpovaných“ elementů na politickou scénu, a tedy i vyšší stupeň kontroly korupce. Důvody rostoucí míry korupce v Malajsii jsem definoval v kapitole 3.7.2 *Subfederální úroveň*. Za efektivnější státní uspořádání v praxi lze tedy označit federaci Spojených arabských emirátů.

5. Závěr

V závěru nejprve zanalyzuji výsledná poznání případových studií federalismu Malajsie a Spojených arabských emirátů. Poté pomocí odpovědí na otázky, které jsem stanovil v úvodní části bakalářské práce, ověřím vyřčenou hypotézu, že federativní zřízení Spojených arabských emirátů považuji za méně efektivní než je tomu u Malajsie. Následně uvedu několik závěrečných poznámek ke konečné podobě mé bakalářské práce.

Z tabulky č. 4 Shrnutí případových studií vyplývá jako nejmarkantnější rozdíl mezi federalismem Malajsie a SAE míra centralizace/decentralizace center politické moci. Pokud bych aplikoval teorii Williama H. Rikera, mohl bych malajsijský silně centralizovaný federalismus prohlásit za nestabilní a odsoudit ho ke změně, a to směrem k unitárnímu státu či k rozpadu. Klíčovým aspektem při tomto rozhodování je

---

⁶³ Za určitý znevažující fakt tohoto výsledku, vycházející přímo z Tabulky č.3, lze považovat odlišný výsledný průměr počtu zdrojů mezi oběma státy. Ovšem při bližším ohledáním po tomto faktu (viz The World Bank Group 2012) můžeme zjistit, že se jedná pouze o kvantitativní, nikoli kvalitativní, rozdíly.

podle Rikera struktura systému politických stran. Proto přelomovou událostí pro Malajsii byl rok 2008, kdy Národní fronta Malajsie ztratila ústavní většinu v parlamentu a prohrála v pěti státech federace (viz příloha č. 10), nadále však disponuje většinou ve federálním parlamentu (viz kapitola 3.7.1 *Federální úroveň*). Toto rozložení politických sil v parlamentu Riker nazývá minimální vítěznou koalici, podle které lze Malajsii predikovat do budoucna stále ještě federativní zřízení. Otázkou však zůstává, jak dopadnou parlamentní volby 2013, aby se z pohledu federalismu Malajsie nenaplnilo malajsijské přísloví: „Gajah sama Gajah berjuang, pelanduk mati ditengah-Tengah.“ (Slon bojuje se slonem, ale je to jelen uprostřed nich, který zemře). Tedy aby souboj Národní fronty Malajsie s opozicí (konkrétně stranou Pakatan Rakyat⁶⁴) neskončil tragicky pro federalismus Malajsie uprostřed nich (FMT News 2012).

V současné době lze do jisté míry na federaci Malajsie aplikovat koncept „nový federalismus“, a to především kvůli klesající důvěře obyvatel Malajsie ve federativní uspořádání státu pod vládou Národní fronty, kde je malajsijský federalismus chápán jako nutné zlo, které zabraňuje homogenizačním tendencím společnosti (privilegované postavení malajsijského obyvatelstva vůči ostatním etnikům). Tento znak je z pohledu Malajsie zásadní pro zachování federace při úvahách o odlišné formě státoprávního uspořádání (The World Bank Group 2012).

V případě SAE, mírně decentralistického federalismu, jsou vize do budoucna o něco optimističtější. Jak je patrné z teoretické části, Tarlton i Riker hodnotili pozitivněji federalismy s decentralistickými tendencemi. Tarlton dokonce rozšířil toto přesvědčení o myšlenku, že rostoucí míra decentralizace center politické moci úměrně snižuje nebezpečí tyranie, což se u nedemokratických SAE neosvědčilo, ale i přesto můžeme v otázce míry centralizace/decentralizace federalismus SAE označit za efektivnější. Pro další směřování federace SAE bude klíčovým faktorem, jak dlouho ještě vydrží historicky zakořeněný decentralismus odolávat centralistickým snahám

---

⁶⁴ Pakatan Rakyat je neformální politická koalice v Malajsii. Vznikla 1. dubna 2008 spojením Lidové strany spravedlnosti (PKR), Strany demokratické akce (DAP) a Pan-malajsijské islámské strany (PAS). Pakatan Rakyat je koalice hájící práva a zájmy všech Malajců, sociální spravedlnost, boj proti korupci, sociálně demokratické ideály a islámskou právní teorii. Ve volbách 2008 tato koalice vyhrála ve státech Kelantan, Kedah, Penang, Perak, Selangor a získala 82 z 222 křesel v parlamentu (Pakatan Rakyat 2013).

federální vlády (z pohledu teorie Rikera) a na druhé straně, jak dlouho bude Abú Zabí⁶⁵ schopno vykonávat funkci ochránce a investora do federalismu SAE.

Podobně je tomu i u kritéria rovnoměrnosti rozdělení kompetencí na jednotlivé vládní úrovně. Federalismus SAE jako méně asymetrický než federalismus Malajsie má podle Tarltona nižší potenciál ke vzniku konfliktů, vyšší funkčnost celého systému a je vhodnější federální formou státu. Proto i dle tohoto kritéria se federalismus SAE jeví efektivněji než federalismus Malajsie.

Posledním teoretickým konceptem této komparace je míra omezení svobod občanů federace Alfreda Stepana. Jak jsem již zmínil, Stepanův koncept je určen spíše pro demokratické federace (proto jsem označil oba komparované federalismy za lid-omezující), přesto z něj použiji Stepanovu závěrečnou myšlenku, že federativní zřízení je vhodnější pro státy mnohonárodnostní, rozlehlé a jazykově diferencované, které se nesnaží zcela rovnoměrně reflektovat vůli svého lidu. Toto kritérium splňují obě federace, ovšem lépe vystihuje situaci v Malajsii, která svou rozlohou, různorodostí národů a jazyků a privilegovaným malajsijským obyvatelstvem převyšuje v tomto ohledu federalismus SAE. Podle posledního kritéria bych tedy určil jako efektivnější federalismus Malajsie.

V úvodu své bakalářské práce jsem stanovil hypotézu, která nahlíží na federalismus Spojených arabských emirátů jako méně efektivní než je tomu ve federalismu Malajsie. Ovšem po analýze základních informací obou federací, jejich historického formování, kooperace federálních a subfederálních jednotek, ekonomické a legislativní stability, jsem došel k závěru, že je má úvodní hypotéza mylná.

Přehodnocení mého původního stanoviska zapříčinily odpovědi na otázky položené v úvodu: Za prvé, Co vedlo k současné podobě obou federací? Jaký vliv má historický vývoj na podobu federací? Jaký vliv má na výše uvedené atributy náboženství srovnávaných států? K současné podobě obou federací vedl do značné míry vliv Velké Británie, plynoucí ze snahy Britů o udržení strategických bodů k „východnímu obchodu“. Reakce na nastavení britského rezidentského systému

---

⁶⁵ Znesnadňujícími faktory pro Abú Zabí jsou zadluženost ostatních emirátů, závislost na expatriantech a klesající naděje na opětovné objevení ropy (Peterson 2000).

prispěly k vytvoření pevnějšího sepětí⁶⁶ jak malajských států, tak arabských emirátů. Zároveň tento historický vývoj měl velký vliv na současnou podobu federací. Konkrétně pevnější sepětí SAE vzniklo přeměnou konfederace ve federaci, avšak určité prvky konfederace a decentralizace jsou znatelné dodnes, což určilo, proč po aplikování teorií Williama Rikera a Charlese Tarltona, lze federalismus SAE označit v tomto bodě za efektivnější.

Za druhé: Jakým způsobem je zajišťován sociální smír? Jsou zde a popř. jak jsou zabezpečovány právní jistoty? Lze srovnávat ekonomiku států s rozlišeným nerostným bohatstvím? Odpovědi na tyto a další rozšiřující otázky jsem získal prostřednictvím konceptu Efektivity vládnutí, jenž se stal druhým bodem, podle kterého mohu federalismus SAE označit za efektivnější než je tomu v případě Malajsie.

Za třetí: Jakou roli zde hrají demografické podmínky? Demografické podmínky rozhodly o jediném bodě efektivity na straně Malajsie, neboť velká rozloha Malajsie, heterogenita obyvatel, národů a jazyků v této federaci, přisuzuje (po aplikaci tezí Alfreda Stepana) v tomto bodě míru efektivity na stranu federalismu Malajsie. Posuzujeme-li však hledisko symetrie a asymetrie dle Charlese Tarltona je opět efektivnější federalismus SAE.

Za čtvrté: Je současná federální forma těchto států udržitelná? Je do budoucna perspektivní, nebo je vhodné přemýšlet nad možností jiných variant státního uspořádání? Budoucnost „federálních experimentů“ v Malajsii a Spojených arabských emirátech lze shrnout do tří prognostických částí. V krátkodobém horizontu zůstává stále mnoho nevyřešených otázek. Federace Malajsie vznikla jako skutečné partnerství zemí, jež společně usilovaly o vzájemnou bezpečnost, rozvoj a prosperitu. Země bohaté na ropu, dřevo, zlato, úrodné půdy, harmonický a pracovitý lid, s příslibem nadějných vyhlídek do budoucna. Ale po 50 letech se stále naskýtají otázky: Těží každý občan z obrovského bohatství své země? Má přístup k základním fundamentům moderní doby, jako je elektřina, čistá voda a řádná zdravotní péče? Jsou malajské státy a dědictví chráněny pro budoucí generace? Do jaké míry byly realizovány sny „otců zakladatelů“ Malajsie? Odpověď většiny Malajců zní, že tyto sny se proměnily v noční

---

⁶⁶ Velký vliv na vytvoření pevnějšího sepětí mělo i náboženství – islám, který byl nejméně od 15. století také ideologií obrany proti vnějším útokům, ať již z nejbližšího okolí nebo z Evropy (Zbořil 2009: 198).

můry pro bezpočet lidí (krom států Sabah a Sarawak⁶⁷), kteří volají po jednom, spravedlivé Malajsii (Kuala Lumpur Post 2012).

Proto si v Malajsii mnoho slibují od příštích voleb v létě roku 2013. Již výsledky malajsijských voleb 2008 lze interpretovat jako výkřik po obnovení ducha federalismu, který byl zneužit vládní elitou (Národní frontou Malajsie), jenž chtěla pod sloganem „One Malaysia“ zůstat u moci na úkor státu globálního pokroku. „Rozmanitost Malajsie, to je hlavní důvod, proč zde vždy byl a je federalismus. Rozmanitost však není nejednotnost, ale popření rozmanitosti je to, co vede k nejednotnosti“ (FMT News 2012).

Střednědobý a dlouhodobý horizont se bude v Malajsii logicky odvíjet od toho krátkodobého. Pokud se naplní trend z voleb 2008 a dojde k dalšímu oslabení centralistické vlády Národní fronty, jsou vyhlídky pro setrvání federalismu v Malajsii nadějně. V opačném případě při pokračování vládní politiky „rozděluj a panuj“, kde nejsou řešeny podstatné trhliny federalismu jako celek, může dojít k úplné přeměně v unitární stát či rozpadu federace v Malajsii (FMT News 2012).

V případě SAE se jedná v krátkodobém a střednědobém horizontu o neutrální až optimistické vyhlídky do budoucna. Zřejmě i proto přisoudila komparace, která byla náplní této bakalářské práce, tři ze čtyř hlavních bodů efektivitu (Efektivita vládnutí, rovnoměrnost rozdělení kompetencí na jednotlivé vládní úrovně, míra centralizace/decentralizace center politické moci a na straně Malajsie stojí pouze jeden bod efektivitu – míra omezení svobod občanů) na stranu federalismu Spojených arabských emirátů.

Z dlouhodobé perspektivy je zásadní, aby se emiráty naučily pracovat společně. Např. federální vláda se nikdy nemůže stát nezávislá na „štědrosti“ a svéhlavosti jednotlivých panovníků, dokud nezíská vlastní zdroj příjmů. Onu štedrost zosobňuje především emirát Abú Zabí, jehož produkce ropy, z logiky věci, nebude trvat věčně. Lze předpokládat, že tím bude výrazně ovlivněna současná podoba federalismu v SAE.

---

⁶⁷ viz kapitola 3.9 Federalismus Malajsie a Spojených arabských emirátů v souhrnném srovnání.

Zároveň většina z doposud navrhovaných řešení v SAE zhoršuje některé aspekty uvedeného problému. Abú Zabí v současnosti jako řešení navrhuje kombinaci privatizačních programů, kterými se snaží podpořit sektor služeb (ovládán převážně krajany), s hlubokými škrty v dotacích na severu emirátů. Paradoxně tento krok způsobuje velmi vážné sociální napětí a rozšiřuje propast mezi chudšími a bohatšími emiráty. Tyto skutečnosti mohou v budoucnu zásadně vyhrotit situaci v SAE. Z uvedeného se domnívám, že hlavní úkol Spojených arabských emirátů v příštím století by měl směřovat k posílení životaschopnosti celé společnosti tak, aby udržela svou ekonomickou prosperitu a nepozbyla své politické a ekonomické stability (Encyclopedia of the Nations 2011).

I přes některá negativa SAE jsem došel k závěru, že federalismus Spojených arabských emirátů je podle aplikovaných kritérií federalismem efektivnějším, než je tomu v případě federalismus Malajsie. Zpracováním všech poznatků a komparací jednotlivých případových studií jsem nepotvrdil svou původní hypotézu, z které jsem v úvodu své bakalářské práce vycházel.

Cílem této bakalářské práce bylo ověřit či vyvrátit hypotézu o efektivitě federalismu Malajsie a Spojených arabských emirátů. Tento cíl jsem nemohl naplnit beze zbytku, neboť fenomén federalismu se zaobírá daleko širším spektrem oblastí, než jsem ve své práci s omezeným rozsahem mohl analyzovat. Nicméně jsem představil z mého pohledu podstatné fundamenty obou federalismů, které mi postačily k označení federalismu SAE za efektivnější formu státního zřízení oproti federalismu Malajsie.

Zároveň tato bakalářská práce podkryla skutečnost, že zainteresovaných českých odborníků do problematiky federalismu, konkrétně té mimoevropské, není mnoho. Většinou se jedná o ústavní právníky, jejichž výzkumným předmětem jsou instituce a instituty evropských federací. I proto celá řada dalších aspektů federalismu, pocházejících z mimoevropských federací, zůstává pro českou veřejnost jen stěží dostupných. I přesto že toto téma stojí jistě za větší mírou pozornosti.

6. Seznam literatury:

- Auer, A. (2005). The Constitutional Scheme of Federalism. *Journal of European Public Policy*, vol. 12, s. 419–431.
- Beard, Ch. A. (2004). *An Economic Interpretation of the Constitution of the United States* (New York: Dover Publications).
- Berg-Schlosser, D. – Stammen, T. (2000). *Úvod do politické vědy* (Praha: ISE).
- Burgess, M. (2005). *Comparative Federalism. Theory and Practise* (New York: Routledge).
- Burgess, M. – Cagnon, A. G. (1993). *Comparative federalism and Federation: Competing Traditions and Future Directions* (New York, London: Harvester Wheatsheaf).
- Dikshit, R. (1971). Geography and Federalism. *Annals of the Association of American Geographers*, vol. 1, s. 97–115.
- Duchacek, I. D. (1970). *Comparative Federalism. The Territorial Dimension of Politics* (New York: Holt, Rinehart & Winston).
- Elazar, D. J. (1995). *Federalism: An Overview* (Pretoria: HSRC Publishers).
- Elazar, D. J. (2006). *Exploring Federalism* (Alabama: The University of Alabama Press).
- Filip, J. a kol. (1983). *Malajsie* (Praha: Pressfoto).
- Filip, J. a kol. (1979). *Státy perského zálivu* (Praha: Pressfoto).
- Filip, J. – Svatoň, J. – Zimek, J. (1997). *Základy státovědy* (Brno: Masarykova univerzita).
- Filippov, M. – Ordeshook, C. P. – Shvetsova, O. (2004). *Designing Federalism. A Theory of Self-Sustainable Federal Institutions* (New York: Cambridge University Press).
- Hague, R. – Breslin, S. – Harrop, M. (1992). *Comparative Government and Politics* (London: Macmillan Press LTD).
- Heard-Bey, F. (1982). *From Trucial States to United Arab Emirates: A Society in Transition* (London and New York: Longman).
- Heywood, A. (2008). *Politologie* (Plzeň: Aleš Čeněk).
- Holman, R. (2005). *Dějiny ekonomického myšlení* (Praha : C.H. Beck).

- Kaufmann, D. – Kraay, A. – Zoido-Lobaton, P. (1999). *Governance Matters* (Washington: World Bank Institute).
- Keating, M. (1998). *The New Regionalism in Western Europe: Territorial Restructuring and Political Change* (Cheltenham: Edward Elgar Pub).
- King, P. (1982). *Federalism and Federation* (Londýn: Croom Helm).
- Pagano, M. A. – Leopardi, R. (eds.) (2007). *The Dynamics of Federalism in National and Supranational Political Systems* (Houndmills: Palgrave Macmillan).
- Potůček, M. – Veselý, A. – Nekola, M. (2004). *Understanding Governance: Theory, Measurement and Practice* (Praha: CESES Papers).
- Riker, W. H. (1964). *Federalism: Origin, Operation, Significance* (Boston: Little Brown).
- Riker, W. H. (1996). European Federalism: The Lessons of Past Experience. In: Hesse, J. J. – Wright, V. (eds.), *Federalizing Europe? The Costs, Benefits, and Preconditions of Federal Political Systems* (Oxford: University Press), s. 9–24.
- Růžička, J. – Kozák, K. (2008). *Úpadek amerického federalismu?: posilování federální vlády na prahu 21. století* (Praha: Karolinum).
- Říchová, B. (2006). *Přehled moderních politologických teorií* (Praha, Portál).
- Smith, G. (1995). Mapping the Federal Condition Ideology. Political Practise and Social Justice. In: Smith, G. ed.: *Federalism: The Multithnic Challenge* (Londýn: Longman), s.1–28.
- Stepan, A. (1999). Federalism and Democracy. *Journal of Democracy*, vol. 10, s.19–34.
- Swenden, W. (2006): *Federalism and Regionalism in Western Europe: A Comparative and Thematic Analysis* (New York: Palgrave Macmillan).
- Šanc, D. (2007). Politický systém Malajsie. In: Ženíšek, M. – Šanc, D. a kol., *Commonwealth – politické systémy* (Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk), s. 176–198.
- Šimíková, I. (2009). *Evropská unie: Může se stát federalismus hlavní integrační teorií?* (Praha: Acta Oeconomica).
- Tarlton, C. D. (1965). Symmetry and Asymmetry as Element of Federalism: A Theoretical Speculation. *The Journal of Politics*, vol.4, s. 123–138.

- Tocqueville, A. de (1992). *Demokracie v Americe* (Praha: Lidové noviny).
- Waisová, Š. a kol. (2007). *Atlas mezinárodních vztahů. Prostor a politika po skončení studené války* (Plzeň: Aleš Čeněk).
- Weger, K. (2008). Teorie federalismu. In: Strnadová, L. – Rosůlek, P. a kol., *Politická filozofie. Významné osobnosti a témata*. (Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk), s. 97–113.
- Zbořil, Z. (2009). *Dějiny Malajsie, Singapuru a Bruneje* (Praha: Nakladatelství Lidové noviny).

6.1 Elektronické zdroje:

- Americké centrum (2012). *Co je to federalismus?*
(<http://www.americkecentrum.cz/co-je-federalismus>, 11.11.2012).
- CIA (2013a). *The World Factbook: Malaysia*
(<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/my.html>, 7.2.2013).
- CIA (2013b). *The World Factbook: United Arab Emirates*
(<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ae.html>, 7.2.2013).
- Clancy, L. (2008). *Dual Federalism & Cooperarative Federalism*
(<http://studentreader.com/dual-federalism-cooperarative-federalism/>, 10.12.2012).
- Department of Statistics Malaysia (2013). *The Source of Malaysia's Official Statistics*
http://www.statistics.gov.my/portal/index.php?option=com_content&view=article&id=1215, 22.2.2013).
- Encyclopedia of the Nations (2011). *United Arab Emirates – Future trends*
(<http://www.nationsencyclopedia.com/economies/Asia-and-the-Pacific/United-Arab-Emirates-FUTURE-TRENDS.html>, 5.4.2013).
- Freedom House (2010). *Freedom in the World 2011*
(<http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/freedom-world-2011>, 10.1.2013).
- FMT News (2012). *Malaysia's future looks bleak*
(<http://www.freemalaysiatoday.com/category/opinion/2012/06/25/malaysia%E2%80%99s-future-looks-bleak/>, 20.3.2013).

Gulfnews.com (2010). *Said Ghubash*

(<http://gulfnews.com/news/gulf/uae/employment/ghubash-seeks-tripartite-partnership-to-see-labour-market-solutions-1.695320>, 7.4.2013).

iEncyklopedie.cz (2007). *Chalífát*

(<http://www.iencyklopedie.cz/chalifat/>, 8.2.2013).

Joch, R. (1992). *Federalismus – neznámý ideál*

(<http://www.obcinst.cz/cs/FEDERALISMUS-NEZNAMY-IDEAL-c532/>, 20.9.2012).

Kalhousová, I. – Typoltová, J. (2012). *Blízký východ, radikalizace a neschopnost Evropy*

(<http://www.globalpolitics.cz/rozhovory/blizky-vychod-radikalizace-a-neschopnost-evropy>, 15.2.2013)

Khalifa Foundation (2013). *Khalifa Bin Zayed Al Nahyan*

(<http://www.khalifafoundation.ae/new/index.php?module=news&nid=354&catid=56&language=1>, 6.4.2013).

Kotrba, Š. (2006). *François Bayrou*

(<http://blisty.cz/art/28336.html>, 10.7.2012).

Kurzy měn (2013). *Malajsijský ringgit*

(<http://www.kurzy-men.biz/kurz/malajsie-ringgit-myr>, 15.3.2013).

Laws of Malaysia (2006). *Federal Constitution*

(<http://www.slideshare.net/mbl2020/constitution-of-malaysia>, 20.2.2013).

Loh, F. (2011). *Malaysia's Centralized Federalism*

(http://penangforum.files.wordpress.com/2011/12/pg-forum-4-dec-18-2011-malaysia_s-centralized-federalism.pdf, 15.3.2013).

Malaysia Central (2008). *Malaysia 12th General Elections Resource Page - Election 2008*

(<http://www.mycen.com.my/malaysia/election2008.html>, 15.3.2013).

Malaysianminerals.com (2009). *Mineral Resources*

(<http://malaysianminerals.com/mineral-resources.html>, 26.2.2012).

Mappery (2012). *United Arab Emirates maps*

(<http://mappery.com/maps-United-Arab-Emirates>, 3.3.2013).

- Means, G. P. (2005). *Malaysia (The Federation of Malaysia)*
(<http://www.forumfed.org/libdocs/FedCountries/FC-Malaysia.pdf>, 21.2.2013).
- Mongabay.com (2006). *United Arab Emirates: Historical Background*
(http://www.mongabay.com/reference/new_profiles/147uae.html, 10.2.2013).
- My State Department (2013a). *Malaysia*
(<http://www.state.gov/p/eap/ci/my/>, 15.2.2013).
- My State Department (2013b). *United Arab Emirates*
(<http://www.state.gov/p/nea/ci/ae/>, 17.2.2013).
- National Bureau of Statistics (2012). *United Arab Emirates*
(<http://www.uaestatistics.gov.ae/ReportDetailsEnglish/tabid/121/Default.aspx?ItemId=1869&PTID=104&MenuId=1>, 5.3.2013).
- National Legislative Bodies (2013). *Constitution of the United Arab Emirates – as amended 1996*
(<http://www.unhcr.org/refworld/category,LEGAL,,,ARE,48eca8132,0.html>, 1.3.2013).
- Ng, C. (2012). *The Malaysian Federal Context*
(<http://web.usm.my/km/30%282%292012/KM%2030%282%29%20ART%201%20%281-26%29.pdf>, 4.4.2013).
- Pakatan Rakyat (2013). *Agenda*
(<http://www.pakatanrakyat.my/>, 8.4.2013).
- Peterson, J. E. (2000). *The Future of Federalism in the United Arab Emirates*
(http://www.jepeterson.net/sitebuildercontent/sitebuilderfiles/Future_of_Federalism_in_UAE.pdf, 2.3.2013).
- Slovník cizích slov (2013). *Evropocentrismus*
(<http://www.slovník.cz/cizichslov/evropocentrismus,%20evropocentrismus,%20europocentrismus,%20europocentrismus/>, 4.4.2013).
- The Borneo Post (2011). *Formation of Malaysia*
(<http://www.theborneopost.com/2011/09/16/formation-of-malaysia/>, 4.4.2013).
- The Kuala Lumpur Post (2012). *Malaysia – money cannot be eaten*
(<http://www.kualalumpurpost.net/malaysia-environment-is-destroyed-trees-are-cut-down-rivers-are-polluted-money-cannot-be-eaten/>, 4.4.2013).

- The Malaysian Insider (2013). *Anwar renews call to restore federalism*
(<http://www.themalaysianinsider.com/malaysia/article/anwar-renews-call-to-restore-federalism/>, 20.2.2013).
- The Official Portal of Parliament of Malaysia (2013a). *House of Representatives*
(<http://www.parlimen.gov.my/ahli-dewan.html?uweb=dr>, 23.2.2013).
- The Official Portal of Parliament of Malaysia (2013b). *The Senate*
(<http://www.parlimen.gov.my/maklumat-umum.html?uweb=dn>, 24.2.2013).
- The Official Portal of Parliament of Malaysia (2013c). *State Legislative Assemblies*
(<http://www.parlimen.gov.my/index.php?modload=content&action=001&id=70>, 25.2.2013).
- The Source of Malaysia's Official Statistics (2011). *Population and demography*
(http://www.statistics.gov.my/portal/index.php?option=com_content&view=article&id=769&Itemid=111&lang=en, 2.2.2013).
- The World Bank Group (2012). *The Worldwide Governance Indicators (WGI)*
(<http://info.worldbank.org/governance/wgi/index.asp>, 5.3.2013).
- Trading Economic (2012). *Malaysia GDP*
(<http://www.tradingeconomics.com/malaysia/gdp>, 25.2.2013).
- UAE (2013). *UAE – The Official Web Site*
(http://www.uaeinteract.com/news/intermediate_default.asp, 3.3.2013).
- Wheare, K. C. (1991). *Federalism in the History of Thought*
(http://www.thefederalist.eu/index.php?option=com_content&view=article&id=28&lang=en, 14.7.2012).
- Ziegler, H. (2013). *Political systém of the UAE*
(<http://www.hziegler.com/articles/political-system-of-the-uae.html>, 8.2.2013).

7. Resumé

The topic of this BA thesis is “The Federalism in Malaysia and the UAE – Comparison“. Federalism is a political and a philosophical concept, on which the function of a federation is based. Federation is a type of state, which can be characterized by a multilevel power redistribution, a constitutional structure, and a duality of power.

This thesis focuses on the comparison of the two non-European states with federal forms of government. The work is composed of three parts. The first part is theoretical and comprises the definition of federalism and federation. It also introduces and further discusses the fundamental features of federalism and federation, its historical development, the typology of federalism, and the theory of Effective Governance. The second part contains case studies of federal dispositions in Malaysia and the UAE. In the case studies I examine the history of both the federations, the basic values of the federal arrangement, centralization and decentralization, symmetry and asymmetry, and effective governance of both the federations. The results of this analysis are then summarized and compared in the conclusion, the third part of the thesis.

Key Words: comparison, Effective Governance, federalism, federation, Malaysia, the UAE.

8. Přílohy:

Příloha č. 1

Malaysia

Zdroj: (My State Department 2013a)

Příloha č. 2

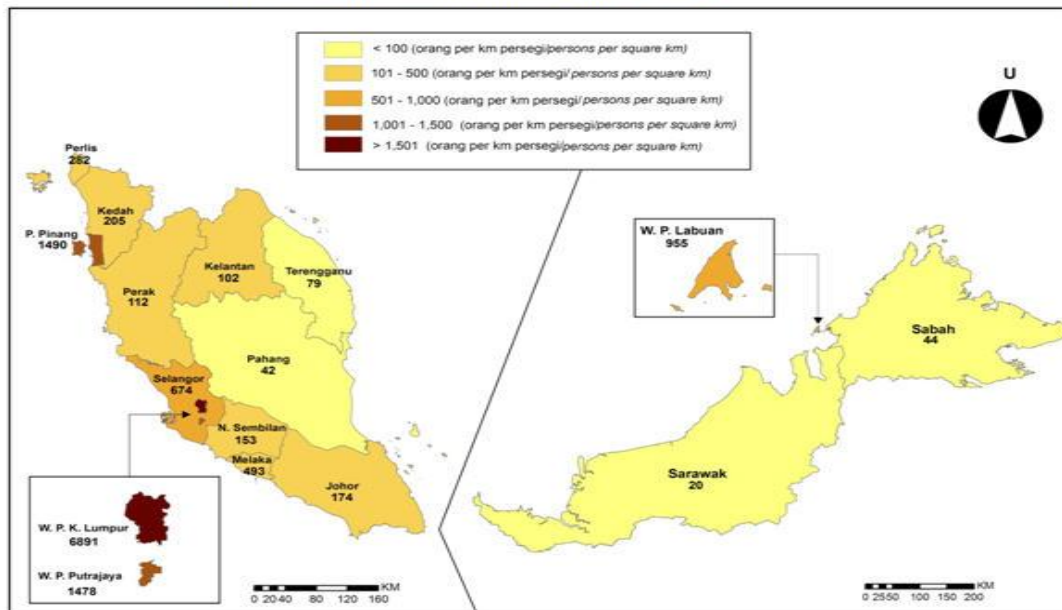
Spojené arabské emiráty

Zdroj: (My State Department 2013b)

Příloha č. 3 Hustota obyvatel Malajsie

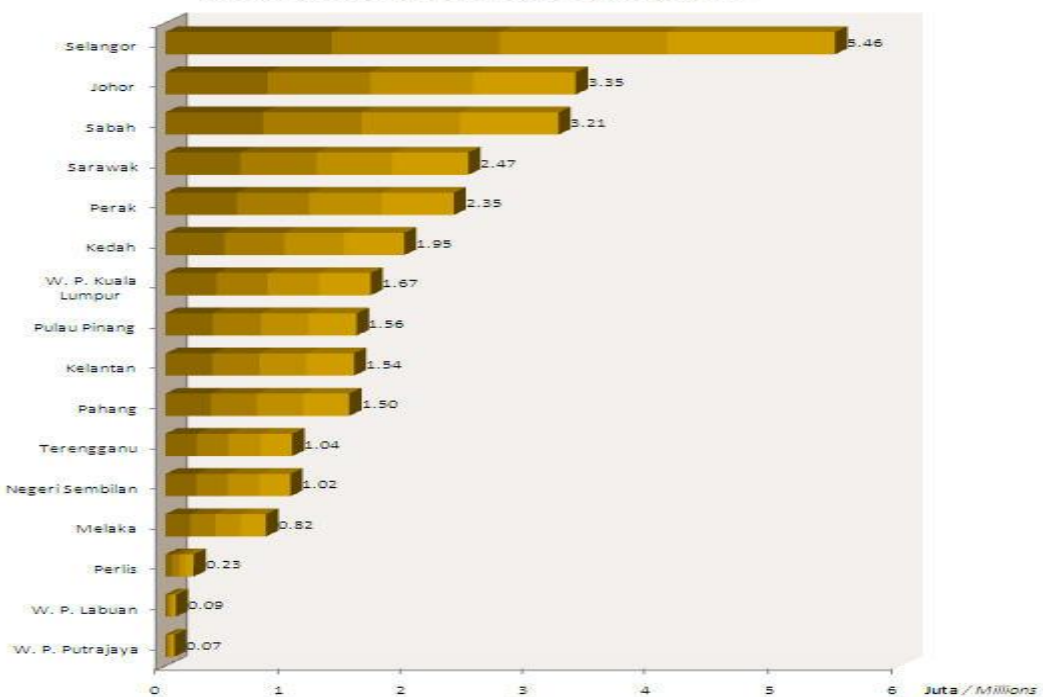
Carta 4: Kepadatan penduduk mengikut negeri, Malaysia, 2010
 Chart 4: Population density by state, Malaysia, 2010

Zdroj: (Department of Statistics Malaysia 2013)

Příloha č. 4 Počet obyvatel (poslední sčítání lidu Malajsie 2010)

Carta 3: Taburan penduduk mengikut negeri, Malaysia, 2010
 Chart 3: Population distribution by state, Malaysia, 2010

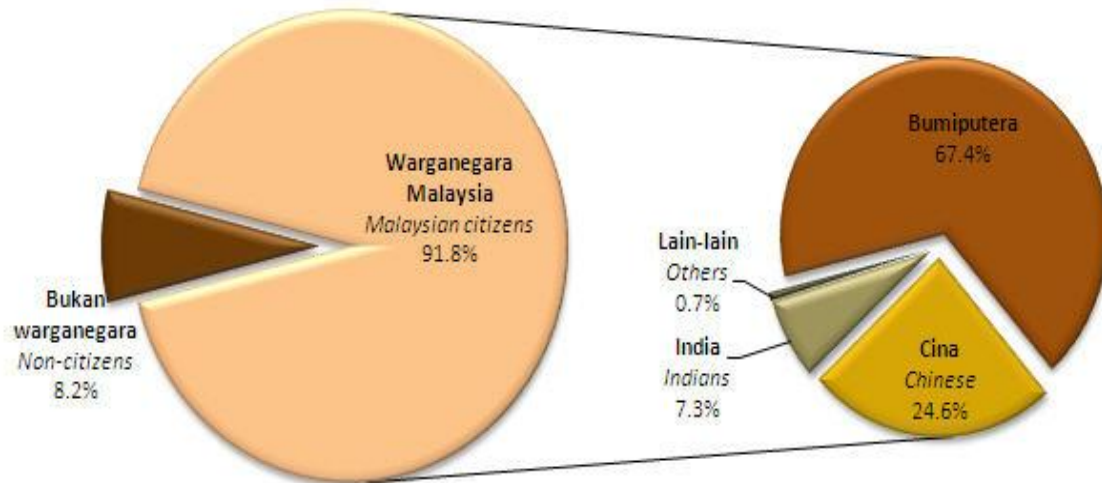

Zdroj: (Department of Statistics Malaysia 2013).

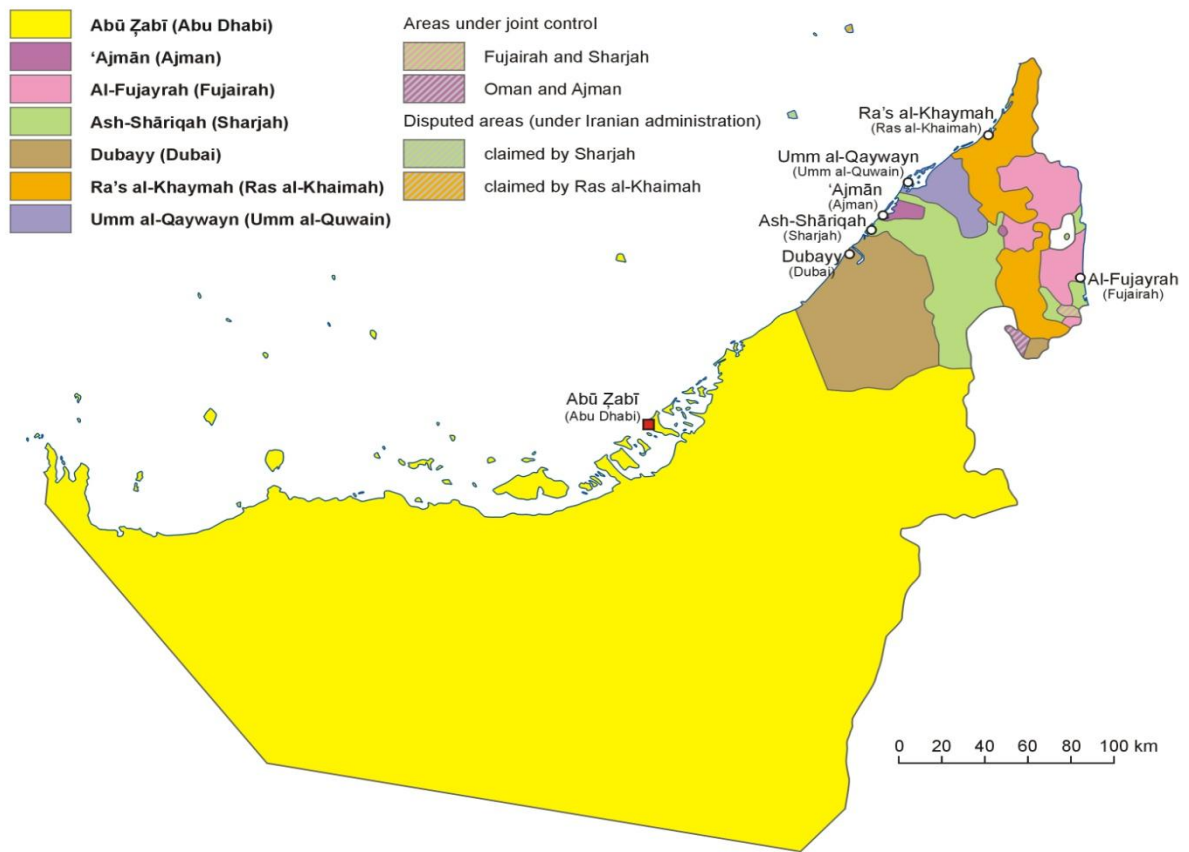
Příloha č. 5 Etnické složení Malajsie

Carta 7: Taburan peratus penduduk mengikut kumpulan etnik, Malaysia, 2010
Chart 7: Percentage distribution of the population by ethnic group, Malaysia, 2010

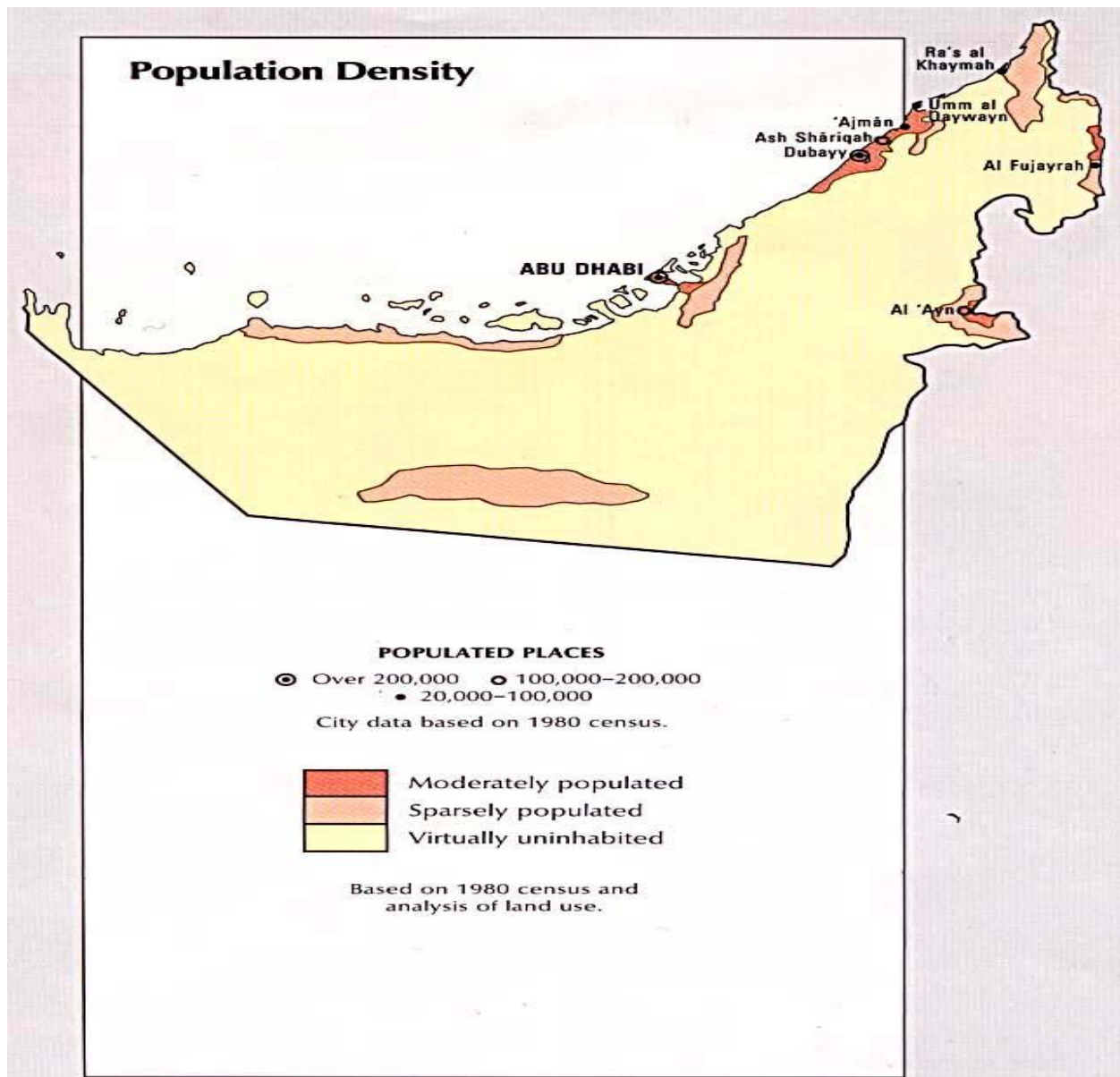
Zdroj: (Department of Statistics Malaysia 2013).

Příloha č. 6 Spojené arabské emiráty

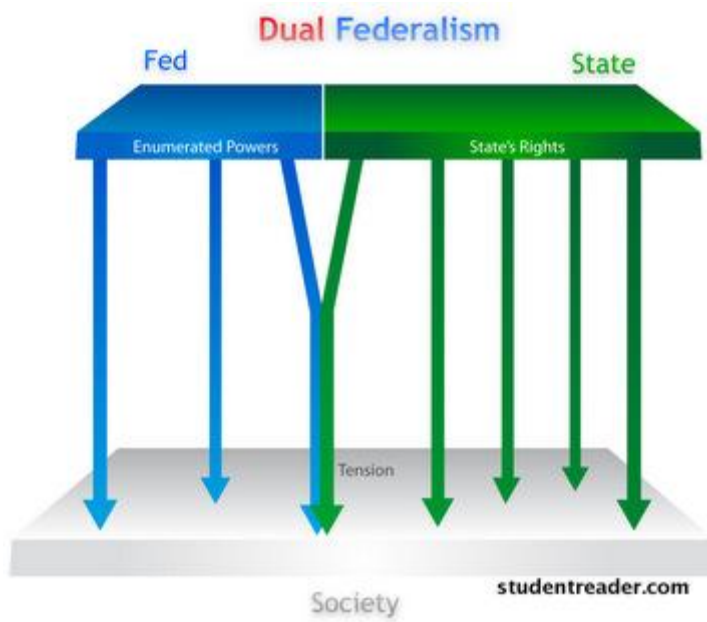
Zdroj: (Mappery 2012)

Příloha č. 7 Hustota obyvatel SAE

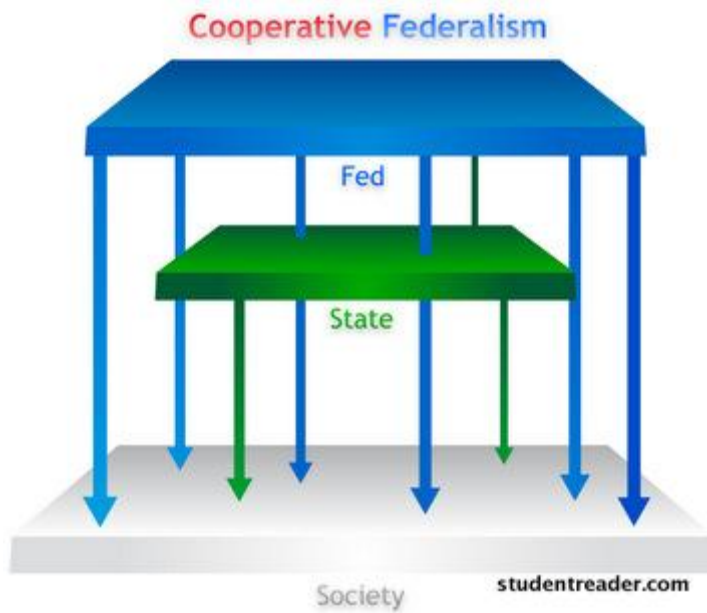
Zdroj: (Mappery 2012)

Příloha č. 8

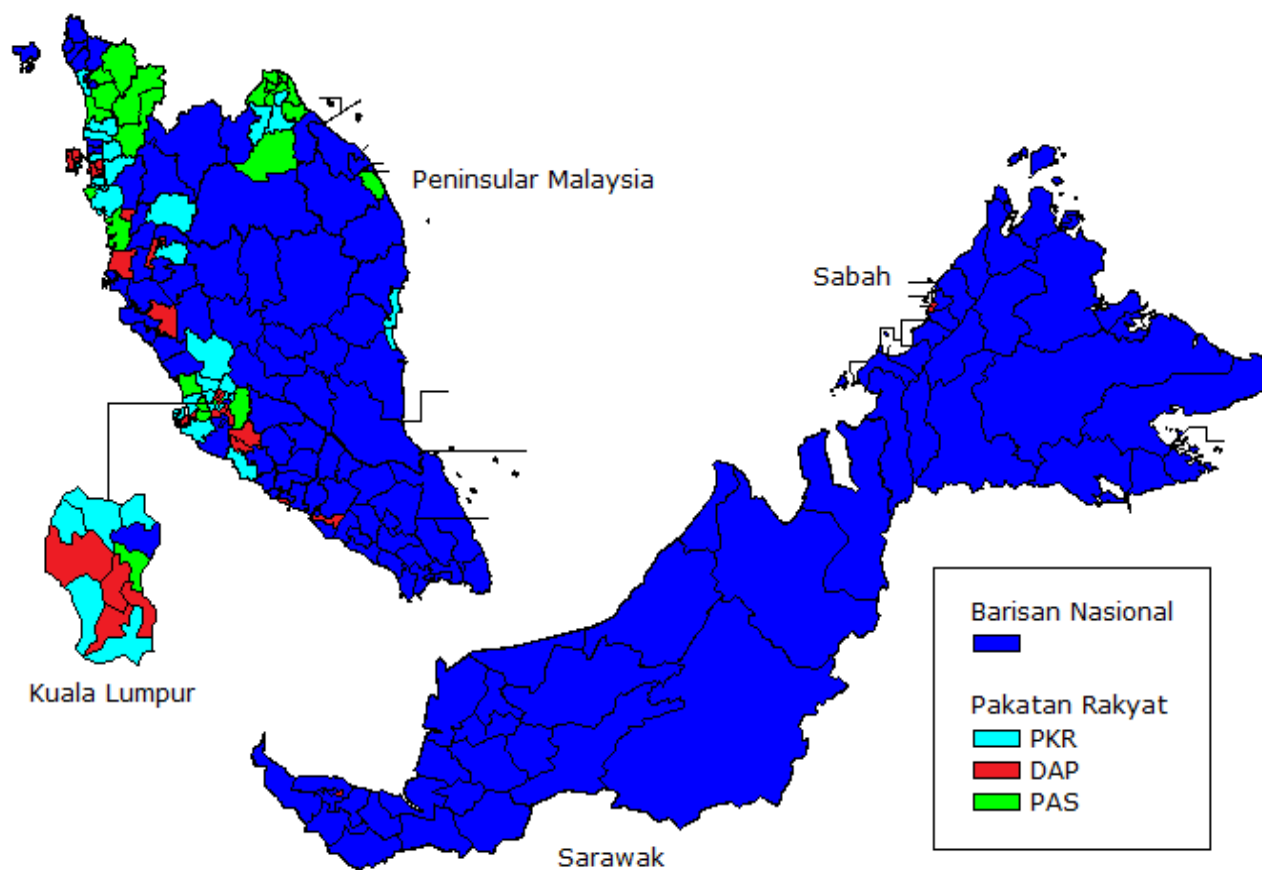
Zdroj: (Clancy 2008)

Příloha č. 9

Zdroj: (Clancy 2008)

Příloha č.10

Zdroj: (Malaysia Central 2008)